

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

**МИГРАЦИОНИ ПРОФИЛ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА 2014.
ГОДИНУ**

Скраћенице

АП	Аутономна покрајина
БиХ	Босна и Херцеговина
БДП	Бруто друштвени производ
БНП	Бруто национални производ
ГС УН	Генерална скупштина Уједињених нација
ДР Конго	Демократска Република Конго
ДКП	Дипломатско конзуларно представништво
ЕУ	Европска унија
ИРЛ	Интерно расељена лица
ИОМ	Међународна организација за миграције
ИЦМПД	Међународни центар за развој миграционих политика
ЈАР	Јужноафричка Република
КПЗ	Казнено поправни завод
НБС	Народна банка Србије
НСЗ	Национална служба за запошљавање
РЗС	Републички завод за статистику
САД	Сједињене Америчке Државе
СГП	Станица граничне полиције
СР Немачка	Савезна Република Немачка
СРЈ	Савезна Република Југославија
СФРЈ	Социјалистичка Федеративна Република Југославија
ТАИЕКС	Инструмент за техничку подршку и размену информација Европске
УН	Уједињене нације
УАЕ	Уједињени Арапски Емирати
УНДП	Развојни програм Уједињених нација
УНДАФ	Програмски оквир Уједињених нација за помоћ
УГП	Управа граничне полиције

САДРЖАЈ

Скраћенице	2
А. УВОД.....	5
А1. Развој новог инструмента: Миграциони профил	6
А2. Садржај проширеног миграционог профила	7
А3. Рад на унапређењу миграционих профила: најбоље праксе.....	8
Б1. Општа прекогранична покретљивост	9
1.1. Издавање виза.....	9
1.2. Прекогранична покретљивост која не спада у миграције.....	13
Б2. Међународне миграције, одобрења привременог боравка, стално настањена популација и натурализација	13
2.1. Имиграција	13
2.2. Одобрење привременог боравка	15
2.3. Странци стално настањени у Републици Србији.....	19
2.4. Радна имиграција.....	21
2.5. Страни студенти.....	30
2.6. Стицање држављанства.....	30
2.7. Емиграција.....	32
Б3. Статистика која се односи на превенцију илегалног уласка и боравка	36
3.1. Спречавање илегалног уласка у Републику Србију	36
3.2. Враћање лица која илегално бораве у Републици Србији	38
3.3. Трговина људима	42
Б4. Статистике о присилним миграцијама и међународној заштити.....	46
4.1. Тражиоци азила	46
4.2. Одлуке првостепеног органа о захтевима за азил.....	50
4.3. Одлуке другостепеног органа по изјављеној жалби на одлуке о захтевима за азил	51
4.4. Одлуке на основу управних спорова	51
4.5. Повратници по споразуму о реадмисији	51
4.6. Избеглице према Закону о избеглицама.....	57
4.7. Интерно расељена лица (ИРЛ).....	60
Б5. Статистика о унутрашњим миграцијама	64
Б6. Унапређивање прикупљања података о категоријама миграната у Републици Србији	66
Б7. ЗАКЉУЧАК	68
Ц. Миграције и развој у Републици Србији	70
Ц1. Миграционо развојни нексус: концепт деловања и трендови на глобалном нивоу ..	70
1.1. Укључивање миграција у развојно планирање: приручник за доносиоце одлука ..	71
1.2. Пројекат Укључивање миграција у националне политике развоја	72
Ц2. Коришћење дознака у развојне сврхе у Републици Србији.....	72
Ц3. Инвестиције дијаспоре	76

Ц4. Прилив мозгова и циркулација знања: повратак висококвалификованих стручњака	77
Ц5. Демографски трендови	79
Ц6. Регионалне разлике и унутрашње миграције	81
Ц7. Економски фактори.....	82
7.2. Конкурентност економије	85
Ц8. образовање	87
Ц9. Социјална заштита	88
Ц10. Закључци.....	89
Прилог 1: Листе табела и графикона.....	90
Табеле.....	90
Графикони	93

A. УВОД

Миграциони профил представља документ који обједињује податке о свим категоријама миграната у земљи, разврстане у складу са Уредбом 862/2007 Европског парламента и Савета од 11. јула 2007. године о Статистици Заједнице о миграцији и међународној заштити, као и опис и анализу свеукупног стања миграција у Републици Србији. Израда Миграционог профила и његово редовно ажурирање била је обавеза Републике Србије из Мапе пута за визну либерализацију, али и специфични циљ Стратегије за управљање миграцијама („Службени гласник РС”, број 59/09).

Република Србија већ пету годину за редом самостално израђује Миграциони профил. Техничка радна група коју чине представници надлежних институција које прикупљају податке о различитим категоријама миграната, успостављена је 2011. године са циљем редовног ажурирања профила на годишњем нивоу, а комплетан процес води Комесаријат за избеглице и миграције.

Основна идеја Миграционог профила је да служи као инструмент који ће помоћи државним актерима у планирању адекватних миграционих политика, као и представницима цивилног друштва и академске заједнице у анализи актуелних миграционих токова. Редовно годишње ажурирање омогућава бољи увид у укупно стање миграција у земљи. Овај документ има за циљ да обезбеди надлежним органима у Републици Србији увид у релевантне миграционе трендове и последично омогући развој политика и усвајања потребних прописа у области управљања миграцијама. У међувремену се Миграциони профил стално унапређује на глобалном нивоу и израђује се друга генерација профила под називом проширени Миграциони профил. Стога ће и Миграциони профил Републике Србије за 2014. годину бити унапређен са сегментом миграција и развоја који је све више у фокусу глобалних политика за управљање миграцијама.

Пројекат „Укључивање миграција у националне политике развоја“ који спровode Међународна организација за миграције (ИОМ) и Развојни програм Уједињених нација (УНДП) у Републици Србији, а финансира Швајцарска агенција за развој и сарадњу је пружио експертску подршку за израду овогодишњег Миграционог профила. Пројекат, о којем ће касније бити речи је део глобалног програма који се спроводи у још седам земаља света како би се пружила подршка државама у укључивање миграција у националне развојне политике.

У току израде Миграционог профила за 2014. годину, одржане су редовне консултације са техничком радном групом, као и тренинг за представнике техничке радне групе у марту 2015. године под називом „Миграције и развој: израда проширеног Миграционог профила“, у оквиру поменутог пројекта. На тренингу је презентован миграционо развојни некус, његов концептуални приступ и значај као и преглед међународних иницијатива и активности које се спровode у овој области. Циљ је био да се представници министарстава који раде на питањима миграција упознају са релевантним глобалним новинама у области миграционих и развојних политика. У оквиру тренинга је посебно одржана презентација о актуелном стању у области дијаспоре, прилива мозгова, циркулације знања и трансфера дознака у Републици Србији и договорено је да ове области буду интегрални део Миграционог профила за 2014. годину. На тренингу је говорено и о новим подацима који ће се прикупљати за Миграциони профил, а који се односе на реинтеграцију повратника по

реадмисији. Приликом израде профила су коришћени и резултати истраживања и студија које је ИОМ спровео у оквиру пројекта „Укључивање миграција у националне политике развоја.

A1. Развој новог инструмента: Миграциони профил

Миграциони профил представља свеукупан преглед статистика о миграцијама и миграционим политикама у земљи како би актерима који се баве управљањем миграцијама и широј јавности дао свеобухватни увид у стање миграција. Прецизни подаци су неопходни ради планирања и предузимања одговарајућих мера у циљу свеобухватног управљања миграционим токовима. Поред тога што даје преглед свих података о мигрантима и служи као средство праћења миграционих токова и трендова у земљи, Миграциони профил настоји да идентификује и анализира кључне изазове у области миграција. Примарни подаци за израду овог инструмента су званичне статистике које прикупљају надлежни органи, а у изради документа се користе и подаци међународних организација и стручњака, као и релевантне студије и истраживања.

Сам Миграциони профил је инструмент новијег датума и везује се за Саопштење Европске комисије о миграцијама и развоју из 2005. године када је у Анексу VIII уведен Миграциони профил као документ који треба да обједини све информације о миграцијама и развоју и на тај начин омогући формулисање адекватних националних политика¹. ИОМ је 2007. године сачинио прве Миграционе профиле за Еквадор и Сенегал, а након тога је настављена израда у још 40 земаља широм света. Међународни центар за развој миграционе политике (ИЦМПД) такође израђује миграционе профиле, а цео процес је подржан од стране Европске комисије, Швајцарске агенције за развој и сарадњу и Владе Словеније.

Како је већ поменуто, временом су миграциони профиле еволуирали што се тиче форме, садржаја и циљева, тако да се друга генерација профила назива проширени миграциони профиле. Проширени миграциони профил треба да представи и анализу потискујућих и привлачећих фактора, односно да објасни у каквом демографском и социо-економском контексту се одвијају миграције.

ИЦМПД је израдио велики број проширених миграционих профила у оквиру Прашког процеса који је настао као политичка иницијатива након министарске конференције 2009. године о изградњи миграционих партнерстава. Прашки процес окупља 51 земљу и представља оквир за дијалог и сарадњу између држава чланица Европске Уније (ЕУ) и 19 партнерских земаља на истоку (Русија, земље Источног партнерства, средњеазијске земље, земље Западног Балкана, Турска). Државе чланице су се сагласиле да је неопходно ојачати сарадњу у управљању миграцијама, примењујући свеобухватан приступ и поштујући права и достојанство миграната и чланова њихових породица. Заједничка декларација садржи основне принципе на основу којих је одређено и пет главних подручја за сарадњу:

- сузбијање и борба против ирегуларних миграција
- реадмисија, добровољни повратак и одржива реинтеграција
- законите миграције са специјалним нагласком на радне миграције
- интеграција законитих миграната
- миграције, мобилност и развој²

Изградња партнерстава је заснована на политици Глобалног приступа миграцијама и мобилности коју је ЕУ прилагодила региону источне и југоисточне европе. Државе чији су

¹ Саопштење Европске комисије Европском парламенту, Савету, Европском економском и социјалном комитету и комитету региона: Миграције и развој, Конкретна решења, КОМ, 2005, 390.

² Информације о Прашком процесу, <https://www.pragueprocess.eu/en/prague-process/history>. Приступљено 20.06.2015.

Миграциони профили израђени у оквиру ове иницијативе су: Албанија, Азербејџан, Босна и Херцеговина (БиХ), Чешка, Казахстан, Киргистан, Пољска, Румунија, Словачка, Таџикистан, Јерменија, Грузија, Мађарска, Молдавија и Украјина, а у току је израда проширених миграционих профила за Белорусију, Русију, Туркменистан и Узбекистан.

A2. Садржај проширеног миграционог профила

Проширени миграциони профил поред статистика о свим категоријама миграната у претходној години треба да садржи низ информација и анализа о укупном стању друштва и државе и актуелним проблемима и изазовима како би се омогућило интегрисање миграција у развојне планове и унапредиле практичне политике. Структура проширеног профила треба да укључи:

Део А: Увод	
A1.	Објашњење Миграционог профила
A2.	Објашњење проширеног миграционог профила
A3.	Преглед актуелних иницијатива у области унапређења профила
Део Б. Подаци о миграционим трендовима и карактеристикама миграната, у агрегатном стању, и разврстани по категоријама према држављанству, земљи порекла, старости, полу итд. Подаци укључују све облике миграторних кретања: међународна и унутрашња, добровољна и присилна, стална и привремена.	
B1.	Општа прекогранична покретљивост
B2.	Међународне миграције, одобрења привременог боравка и сталног боравка, стицање држављанства
B3.	Статистика која се односи на превенцију илегалног уласка и боравка
B4.	Статистика о присилним миграцијама и међународној заштити
B5.	Статистика о унутрашњим миграцијама
B6.	Унапређење прикупљања података
B7.	Закључак
Део Ц. Миграције и развој. Информације о миграционо развојном нексусу, приказ конкретних политика које се спроводе у области миграција и развоја и анализа социо-економског контекста који утиче на миграције.	
Ц1.	Миграционо развојни нексус
Ц2.	Коришћење дознака

Ц3.	Инвестиције дијаспоре
Ц4.	Прилив мозгова и циркулација знања
Ц5.	Демографски трендови
Ц6.	Регионалне разлике и унутрашње миграције
Ц7.	Економски фактори
Ц8.	Образовање
Ц9.	Социјална заштита
Ц10.	Закључци

А3. Рад на унапређењу миграционих профила: најбоље праксе

Будући да адекватне миграционе политике морају бити засноване на прецизним подацима о миграцијама, међународне организације и државе стално раде на унапређењу података и иновирању обрасца и индикатора за извештавање за миграциони профил. У овом делу су представљене неке од најзначајнијих радионица из ове области, укључујући и регионалну радионицу о миграционом профилу која је организована у Републици Србији.

У јулу 2011. године у Грузији је одржана радионица за унапређење миграционог профила, као четврта у низу тематских састанака Глобалног форума о миграцијама и развоју. Циљ радионице је био размена искустава између држава које су, кроз различите иницијативе (попут Прашког процеса), већ развиле, у току су израде или разматрају већ израђене миграционе профиле. Радионицом су председавали представници влада Грузије и Молдавије а присуствовали су представници 17 земаља Источне Европе, Азије, Африке, ЕУ, као и представници експертских организација које су укључене у рад Глобалне групе за миграције. Током сесија учесници су имали прилику да размене мишљења о проширеним миграционим профилима као алаткама за развој националних миграционих политика. Државе које су већ израдиле проширене профиле изнеле су своја искуства, проблеме са којима су се сусретале, као и научене лекције у току израде профила.

У оквиру пројекта „Укључивање миграција у развој у Молдавији“ који спроводе УНДП и ИОМ у Молдавији је у априлу 2013. године одржана радионица под називом „Унапређење анализе података о миграцијама у Молдавији“ како би се ојачали капацитети доносиоца одлука и државних службеника који су директно укључени у планирање, примену, надгледање и евалуацију миграционих и развојних политика. Радионици су присуствовали представници међународних организација, као и европски стручњаци са искуством у овој области.

У Републици Србији су 2013. године Комесаријат за избеглице и миграције и Инструмент за техничку подршку и размену информација Европске комисије (ТАИЕКС) организовали

дводневну радионицу за преко 200 учесника под називом „Миграциони профил: од прикупљања података до креирања политика“. Представници држава из региона, ЕУ експерти, представници међународне заједнице у Републици Србији и цивилног друштва из региона су имали прилику да размене примере најбољих пракси у области прикупљања података и упореде начине вођења статистика и израде Миграционог профила.

Б1. Општа прекогранична покретљивост

1.1. Издавање виза

Уредба ЕУ о визним прописима (Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 810/2009), регулише начин издавања виза, као и извештавања о издавању виза. Према овој уредби, издавање виза потребно је пратити одвојено за тип виза А и Ц.¹ У Републици Србији за сада није могуће пратити издавање виза на овај начин.

У току 2014. године забележен је пад издатих виза у односу на претходну годину. Док је у 2013. години издато 14.402 виза, у 2014. години издато је укупно 12.990 виза. Највећи број виза издат је држављанима Кине (4.133, односно 21,5%), Либије (2.205, односно 11,23%), Индије (1.110, односно 5,65%) и Ирака (1.104, односно 5,62%).

Табела 1: Издате визе у 2014. години према држављанству и полу подносиоца захтева за визу

Држава	Број издатих виза	Мушкарци	Жене	%
Кина	4.133	2.690	1443	21.05
Либија	2.205	1.559	646	11.23
Индија	1.110	826	284	5.65
Ирак	1.104	814	290	5.62
Египат	821	679	142	4.18
Молдавија	794	379	415	4.04
Алжир	705	555	150	3.59
ЈАР	674	372	302	3.43
Индонезија	646	336	310	3.29
Грузија	549	385	164	2.80
Сирија	455	335	120	2.32
Без држављанства	420	227	193	2.14
Нигерија	411	313	98	2.09
Малезија	405	169	236	2.06
Либан	386	260	126	1.97
Јерменија	318	204	114	1.62
Филипини	314	119	195	1.60
Иран	241	179	62	1.23
Тајланд	231	88	143	1.18
Мароко	215	105	110	1.10
Јордан	188	159	29	0.96

Пакистан	187	164	23	0.95
Кувајт	172	152	20	0.88
Палестина	164	123	41	0.84
Саудијска арабија	160	151	9	0.82
Перу	130	64	66	0.66
Ангола	125	73	52	0.64
Бахреин	125	111	14	0.64
Колумбија	117	56	61	0.60
Руска Федерација	113	49	64	0.58
Узбекистан	105	54	51	0.53
Судан	96	80	16	0.49
Азербејџан	89	66	23	0.45
Киргистан	89	42	47	0.45
Кенија	87	65	22	0.44
Оман	83	80	3	0.42
Венецуела	71	31	40	0.36
Таџикистан	70	55	15	0.36
Бангладеш	66	60	6	0.34
Гана	62	49	13	0.32
Камерун	59	44	15	0.30
Вијетнам	53	25	28	0.27
Шри ланка	49	33	16	0.25
ДР Конго	48	33	15	0.24
Еквадор	44	23	21	0.22
Авганистан	43	32	11	0.22
Мјанмар	37	23	14	0.19
БиХ	35	9	26	0.18
Боцвана	33	22	11	0.17
Доминиканска Република	33	15	18	0.17
Зимбабве	33	22	11	0.17
Маурициус	29	18	11	0.15
Сенегал	29	23	6	0.15
Непал	28	20	8	0.14
Парагвај	26	13	13	0.13
Етиопија	25	15	10	0.13
Француска	25	12	13	0.13
Мозамбик	24	6	18	0.12
Немачка	22	11	11	0.11
Намибија	21	15	6	0.11
Туркменистан	21	10	11	0.11
Србија	19	12	7	0.10
Уганда	19	12	7	0.10
Хрватска	19	12	7	0.10

Гватемала	17	10	7	0.09
Јамајка	17	10	7	0.09
Украјина	16	5	11	0.08
Екваторијална Гвинеја	15	3	12	0.08
Замбија	15	9	6	0.08
Јемен	15	12	3	0.08
Панама	15	7	8	0.08
Монголија	14	6	8	0.07
Хондурас	13	7	6	0.07
Белизе	12	10	2	0.06
Еритреја	11	6	5	0.06
Катар	11	11	0	0.06
Мали	11	6	5	0.06
Обала Слоноваче	11	7	4	0.06
Танзанија	11	8	3	0.06
Ел Салвадор	9	6	3	0.05
Бенин	8	6	2	0.04
Велика Британија	8	5	3	0.04
Канада	8	5	3	0.04
Никарагва	8	7	1	0.04
Чешка Република	8	5	3	0.04
Швајцарска	8	3	5	0.04
Аустрија	7	5	2	0.04
Сиера Леоне	7	7	0	0.04
Габон	6	3	3	0.03
Летонија	6	4	2	0.03
Холандија	6	2	4	0.03
Конго	5	5	0	0.03
Мадагаскар	5	1	4	0.03
Словенија	5	2	3	0.03
Тринидад и Тобаго	5	1	4	0.03
Хаити	5	3	2	0.03
Барбадос	4	1	3	0.02
Бугарска	4	3	1	0.02
Гвинеја	4	3	1	0.02
Грчка	4	2	2	0.02
Италија	4	3	1	0.02
Нигер	4	3	1	0.02
УАЕ	4	3	1	0.02
Џибути	4	1	3	0.02
Буркина Фасо	3	3	0	0.02
Гамбија	3	3	0	0.02
Камбоџа	3	0	3	0.02

Кирибати	3	1	2	0.02
Македонија	3	1	2	0.02
Малави	3	3	0	0.02
Мауританија	3	3	0	0.02
Руанда	3	3	0	0.02
Суринам	3	2	1	0.02
Шпанија	3	1	2	0.02
Гвинеја Бисао	2	2	0	0.01
Израел	2	1	1	0.01
Јужни Судан	2	1	1	0.01
Казахстан	2	0	2	0.01
Либерија	2	2	0	0.01
Норвешка	2	0	2	0.01
Румунија	2	2	0	0.01
Свети Китс и Невис	2	1	1	0.01
Сомалија	2	1	1	0.01
Того	2	2	0	0.01
Чад	2	2	0	0.01
Бурунди	1	1	0	0.01
Бутан	1	1	0	0.01
Гвајана	1	1	0	0.01
Гренада	1	1	0	0.01
Данска	1	0	1	0.01
Зеленортска острва	1	0	1	0.01
Кипар	1	1	0	0.01
Коморска острва	1	1	0	0.01
Куба	1	0	1	0.01
Малдиви	1	1	0	0.01
Португалија	1	1	0	0.01
Свазиленд	1	1	0	0.01
Свети Зомба и Принцип	1	1	0	0.01
Тунис	1	0	1	0.01
Турска	1	1	0	0.01
Финска	1	0	1	0.01
Фиџи	1	1	0	0.01
Црна Гора	1	0	1	0.01
УКУПНО	12.990	6.640	19.630	100

Извор: Министерство спољних послова

Као и претходне године, тренутне евиденције у Министарству спољних послова не омогућавају разликовање издатих виза према типу³, па се не може знати за које сврхе су издате.

1.2. Прекогранична покретљивост која не спада у миграције

Према подацима Министарства унутрашњих послова у 2014. години регистровано је преко 20 милиона улазака у Републику Србију и преко 15 милиона излазака из Републике Србије, од чега је већи број улазака и излазака регистрован код страних држављана. Овај број улазака и излазака у 2014. години се смањила у односу на 2013. годину када је број улазака у Републику Србију био преко 25 милиона, а број излазака из Републике Србије преко 24 милиона.

Табела 2: Прекогранична покретљивост у Републици Србији у 2014. години

	Број лица која су ушла у Републику Србију	Број лица која су изашла из Републике Србије
Држављани Републике Србије	7.439.170	3.345.033
Страни држављани	13.554.721	12.251.615
Укупно	20.993.891	15.596.648

Извор: Министарство унутрашњих послова

Код наведених података, као и претходне године, није могуће даље разврставати прекограничну покретљивост према сврси уласка у Републику Србију, већ је могуће само регистровање укупног број лица која су ушла у Републику Србију и из ње изашла, на било ком граничном прелазу.

Б2. Међународне миграције, одобрења привременог боравка, стално настањена популација и натурализација

2.1. Имиграција

Члан 2. Закона о управљању миграцијама („Службени гласник РС”, број 107/12). дефинише имиграцију као спољну миграцију у Републику Србију која траје или се очекује да ће трајати дуже од 12 месеци. Оваква дефиниција и праћење имиграције усклађено је са Уредбом ЕУ 862.

У 2013. и 2014. години државе из којих је долазио највећи број имиграната биле су Кина, Руска Федерација, Либија, Македонија, и Румунија. Међу имигрантима у 2014. години је и даље највећи број држављана Кине (24,4%) и Руске Федерације (11,4%), након чега

³ Поред визе типа А која представља аеродромски транзит, ту је и обична транзитна виза типа Б, а уз визу типа Ц за краћи боравак, ту је и виза типа Д за привремени боравак (чл. 15 Закона о странцима РС).

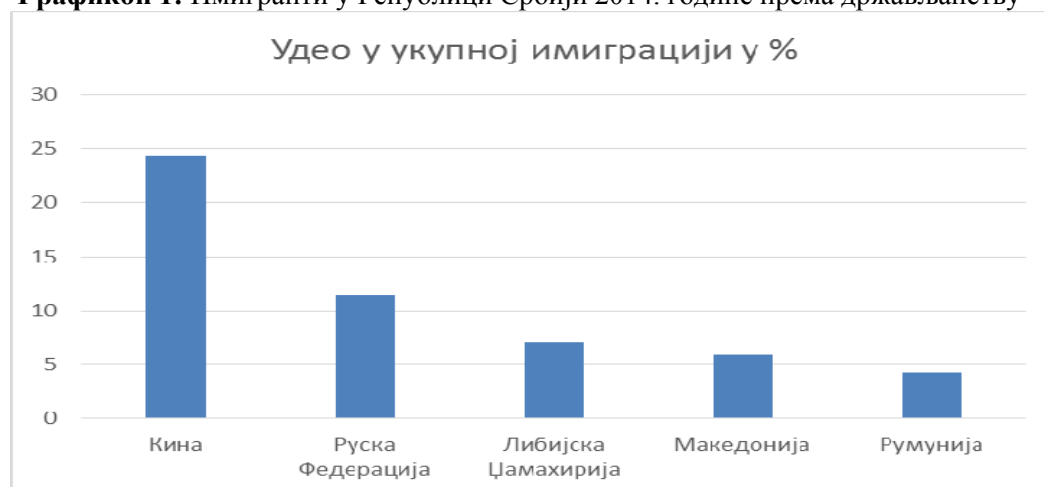
следе Либија, Македонија и Румунија (свака држава има мање од 10%).

Табела 3: Државе чији су држављани најбројнији у имигрантској популацији у Републици Србији у 2013. и 2014. години

Држављанство	2013.	2014.
	Удео у укупној имиграцији у%	Удео у укупној имиграцији у%
Кина	20,0	24,4
Руска Федерација	9,7	11,4
Либија	5,0	7,1
Македонија	6,3	6,0
Румунија	8,5	4,3
Укупно	49,5	53,2

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 1: Имигранти у Републици Србији 2014. године према држављанству

Извор: Министарство унутрашњих послова

У 2013. години је једино код имиграната из Румуније изразито висок проценат жена (81,4%), из Руске Федерације је учешће жена такође високо у укупној популацији 69,6%, док су у случају имигрантске популације из Кине и Либије жене заступљене са мање од 50% (42,9% и 40,7%). Исти тренд се наставља и у 2014. години, велики проценат женске имигрантске популације је из Румуније (73,1%), затим из Руске Федерације (62,1%), док је женска имигрантска популација из Македоније, Кине и Либије заступљена са мање од 50%.

Табела 4: Најбројнија имигрантска популација у Републици Србији у 2013. и 2014. години, према држављанству и полу

Држављанство	2013.		2014.	
	Укупно	Од тога жене (у%)	Укупно	Од тога жене (у%)
Кина	6.828	42,9	5.726	41,3
Руска Федерација	3.290	69,6	2.531	62,1
Румунија	2.886	81,4	1.019	73,1
Македонија	2.152	60,0	1.445	59,0
Либија	1.688	40,7	1.769	41,5

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.2. Одобрење привременог боравка

Закон о странцима у члану 24. одређује да боравак који се одобрава странцима може бити боравак до 90 дана, привремени боравак или стално настањење. Привремени боравак може да се одобри странцу који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана због следећих разлога:

- 1) рада, запошљавања, обављања привредне или друге професионалне делатности;
- 2) школовања, студирања или специјализације, научно-истраживачког рада, практичне обуке, учествовања у програмима међународне размене ученика или студената, односно другим научно-образовним активностима;
- 3) спајања породице;
- 4) других оправданих разлога у складу са законом или међународним уговором (члан 26. Закона о странцима).

У 2014. години издато је 7.337 одобрења привременог боравка први пут. Највећи број одобрења привременог боравка први пут издат је држављанима Кине (14,6%), Руске Федерације (13,6%) и Либије (12,6%) док су остала лица из држава региона, али и из Украјне и Грчке.

Табела 5: Лица којима је издато одобрење за привремени боравак први пут, према држављанству у 2014. години

Држављанство	2014.	
	Број издатих одобрења	Удео у укупном броју издатих одобрења (%)
Кина	1.072	14,6
Руска Федерација	999	13,6
Либија	930	12,6
БиХ	458	6,6
Хрватска	360	4,9
Украјина	358	4,8

Македонија	255	3,4
Грчка	201	2,7
Црна Гора	206	2,8
Остало	2.498	34,0
Укупно	7.337	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

У односу на 2013. годину када је издато 6.696 одобрења за привремени боравак први пут, у 2014. години тај број износи 7.337.

Разврставањем према основи одобрења примећује се да је у 2013. години најчешћи основ за добијање привременог боравка било је спајање породице (42,6%). Основ за добијање привременог боравка ради спајања породице и на основу рада је скоро изједначен у 2014. години (41,6% и 41,7%).

Табела 6: Одобрења привременог боравка издата први пут према основи одобрења, 2013. и 2014. година

Основа одобрења	2013.		2014.	
	Број	%	Број	%
Спајање породице	2.852	42,6	3.060	41,6
Рад	2.539	37,9	3.044	41,7
Школовање	810	12,1	768	10,4
Остало	495	7,4	465	6,3
Укупно	6.696	100	7.337	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Приликом разврставања по држављанству уочава се да је у 2014. години и даље највећи број држављана Кине који су дошли по основу рада. У односу на претходну годину, у 2014. години се повећао број лица из Кине, Руске Федерације, БиХ и Хрватске којима је одобрен привремени боравак на основу рада издат први пут. У 2014. години можемо запазити тренд опадања броја којима је одобрен привремени боравак на основу рада издат први пут код држављана Грчке, Италије, Турске и Македоније.

Табела 7: Одобрења привременог боравка на основу рада издата први пут 2013. и 2014. године, према држављанству

Држављанство	2013.		2014.	
	Број лица	%	Број лица	%
Кина	455	18,0	774	25,4
Руска Федерација	211	8,3	292	9,5
БиХ	112	4,4	205	6,7
Хрватска	105	4,1	198	6,5
Грчка	249	9,8	146	4,7
Италија	148	5,8	137	4,5
Турска	126	5,0	104	3,4

Македонија	92	3,6	60	1,9
Остало	1.041	41,0	1.128	37,1
Укупно	2.539	100	3.044	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Када се ради о одобрењу привременог борава на основу спајања породице издатих први пут, наставља се тренд повећања броја држављана из Либије (са 362 на 627 у 2014. години). Тај тренд је забележен и прошле године, када је број држављана Либије готово удвостручен (са 178 лица у 2012. години на 362 у 2013. години).

Табела 8: Одобрења привременог борава на основу спајања породице издата први пут, 2013. и 2014. година

Држављанство	2013.		2014.	
	Број лица	%	Број лица	%
Либија	362	7,0	627	20,5
Руска Федерација	399	17,8	459	15,0
Кина	383	18,5	279	9,2
БиХ	136	4,9	185	6,0
Македонија	175	6,5	176	5,8
Хрватска	119	3,7	127	4,1
Остало	1.278	44,6	1.207	39,4
Укупно	2.852	100	3.060	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Када се ради о лицима којима је боравак одобрен по основу школовања, број се смањио у односу на 2013. годину (са 810 у 2013. на 768 у 2014. години). Највећи број лица долази из Либије (33,3%).

Табела 9: Одобрења привременог борава по основу школовања издата први пут, за 2013. и 2014. годину

Држављанство	2013.		2014.		
	Број лица	%	Држављанство	Број лица	%
Либија	231	28,5	Л. Цамахирија	256	33,3
Руска Федерација	44	5,4	Руска Федерација	65	8,4
БиХ	41	5,1	БиХ	58	7,5
Ангола	36	4,4	Хрватска	27	3,5
Словенија	33	4,1	Црна Гора	25	3,2
Хрватска	20	2,5	Алжир	21	2,7
Кина	16	2,0	Грчка	20	2,6
остало	389	48,0	остало	296	38,5
Укупно	810	100	Укупно	768	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Када се погледа полна структура лица којима је одобрен привремени боравак први пут, примећује се да нема значајније разлике у 2014. години у односу на 2013. годину. Мушкарци странци у Републици Србији доминантно бораве по основу рада (84,6%) и школовања (65,3%), док највећи број жена борави по основу спајања породице (64,1%).

Табела 10: Одобрења привременог боравка издата први пут према полу, за 2013. и 2014. годину

Основ одобрења	2013.			2014.		
	Мушкарци %	Жене %	Укупно	Мушкарци %	Жене %	Укупно
Рад	80,9	19,1	100	84,6	15,4	100
Спајање породице	36,7	63,3	100	35,9	64,1	100
Школовање	68,2	31,8	100	65,3	34,7	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Одобрења привременог боравка важећа на крају 2014. године укључују број издатих одобрења, али и одобрења која нису укинута или истекла. У 2014. години издато је укупно 22.006 одобрења привременог боравка. Највећи број одобрења издат је за држављане Кине (25,5%) и Руске Федерације (11,8%), док су држављани осталих држава заступљени са мање од 10%.

Табела 11: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2014. године, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
Кина	5.632	25,5
Руска Федерација	2.429	11,8
Либија	1.767	8,0
Македонија	1.337	6,0
Румунија	960	4,2
Украјина	760	3,6
БиХ	637	2,8
Грчка	599	2,7
Италија	577	2,8
Немачка	523	2,3
Црна Гора	510	2,5
Алжир	396	1,7
Словенија	324	1,6
САД	320	1,4
Остало	5.235	23,7
Укупно	22.006	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Највећи број одобрења важећих на крају 2014. године био је по основу спајања породице. У односу на 2013. годину број одобрења по основу спајања породице није се значајно променио (у 2013. години износио је 51,6% од укупног броја одобрења привременог боравка, а у 2014. години 51,5%).

Табела 12: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2014. године, према основу

Врста основа одобрења	Број лица	%
Спајање породице	11.344	51,5
Рад	8.171	37,3
Школовање	1.614	7,3
Остало	877	3,9
Укупно	22.006	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 2: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2014. године, према основу

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.3. Странци стално настањени у Републици Србији

Закон о странцима прописује да стално настањење може да се одобри странцу:

- 1) који је до дана подношења захтева за стално настањење у Републици Србији боравио непрекидно дуже од пет година на основу одобрења за привремени боравак;
- 2) који је најмање три године у браку са држављанином Републике Србије или странцем који има стално настањење;⁴
- 3) малолетнику на привременом боравку у Републици Србији ако је један од родитеља држављанин Републике Србије или странац који има одобрено стално

⁴ Браком се за потребе овог става Закона о странцима сматра само брачна заједница живота на територији Републике Србије. То за последицу има да се не може добити стално настањење на основу брака ако пар није живео три године на територији Републике Србије.

- настањење, уз сагласност другог родитеља;
4) који је пореклом са територије Републике Србије (члан 37.).

У 2014. години у Републици Србији било је 5.035 стално настањених странаца, што представља значајан пад у односу на 2013. годину када их је било 7.793. Међу стално настањеним странцима највећи број је из Румуније (23,1%), Руске Федерације (11,1%), Македоније (9,4%) и Украјне (6,2).

Табела 13: Странци стално настањени у Републици Србији у 2014. години, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
Румунија	1.168	23,1
Руска Федерација	562	11,1
Македонија	474	9,4
Украјина	315	6,2
Немачка	268	5,3
Бугарска	231	4,5
Кина	208	4,1
Пољска	173	3,4
Мађарска	120	2,3
Хрватска	120	2,3
Остало	1.396	27,7
Укупно	5.035	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Као и претходних година у 2014. години највећи број странаца је стално настањен по основу брака (83,6%). Остали основи су процентуално доста мање заступљени, испод 10%. Интерес Републике Србије и хуманитарни разлози као основ за настањење забележили су значајан пад са 10,73% у 2013. години на 2,7% у 2014. години, док се порекло са територије Републике Србије као основ настањења смањило са 1,41% у 2013. години на минималних 0,6% у 2014. години.

Табела 14: Странци стално настањени у Републици Србији према основу настањења у 2013. и 2014. години

Основ настањења	2013.		2014.	
	Број лица	%	Број лица	%
Боравак 10 година	164	2,10	283	5,6
Боравак 5 година	496	6,36	364	7,2
Брак	6.188	79,40	4.214	83,6
Интерес Републике Србије /хуманитарни разлози	836	10,73	139	2,7
Пореклом са територије Републике Србије	109	1,41	35	0,6
Укупно	7.793	100,0	5.035	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 3: Странци стално настањени у Републици Србији, према основу настањења у 2013. и 2014. години

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.4. Радна имиграција

Привремени боравак по основу рада, запошљавања, обављања привредне или друге професионалне делатности, може да се одобри странцу:

- 1) коме је одобрено право на рад, или му је привремени боравак претходни услов за одобравање тог права, у складу са прописима којима је уређен рад странаца у Републици Србији;
- 2) који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана, ако испуњава друге услове прописане Законом о странцима, а није му потребна радна дозвола у смислу прописа којима је уређен рад странаца у Републици Србији (члан 30. Закона о странцима).

На крају 2014. године 11.208 странаца имало је одобрен привремени боравак по основу рада. Овај број је смањен у односу на 2013. годину када је 12.430 странаца боравило у Републици Србији по основу рада. Од укупног броја странаца највише је било држављана Кине (4.158, односно 37%).

Табела 15: Страни држављани који су у Републици Србији боравили по основу рада у 2014. години, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
Кина	4.158	37,0
Руска Федерација	757	9,7
Грчка	557	4,9
Италија	528	4,7
Турска	396	3,5
Румунија	390	3,4
Хрватска	380	3,3
Македонија	375	3,3
БиХ	353	3,1
Бугарска	287	2,5
остало	3.227	28,7
Укупно	11.208	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

4. децембра 2014. године ступио је на снагу Закон о запошљавању странаца („Службени гласник РС”, број 128/14), који на свеобухватан начин регулише могућност заснивања радног односа са странцима, али истовремено и закључивање других уговора којима се остварују права по основу рада, изједначавање страних држављана који имају стално настањење на територији Републике Србије са домаћим држављанима у погледу могућности запошљавања на свим пословима и остваривања права по основу незапослености, убрзано и поједностављено издавање дозвола за рад када су оне услов за рад појединих категорија странаца, омогућавање спајања породице радника мигранта у одређеним случајевима, могућност доношења одлуке о ограничавању броја странаца који се могу запослити у Републици Србији, односно утврђивања квота, у циљу вођења активне политике запошљавања држављана Републике Србије, вођење евиденција које се односе на издате дозволе за рад у циљу добијање тачне слике стања у Републици Србији када се ради о радним миграцијама, специфичан и делотворан надзор над остваривањем права на рад странаца и друга питања од значаја за запошљавање.

Такође, 20. децембра 2014. године ступио је на снагу и Правилник о дозволама за рад („Службени гласник РС”, број 136/14), којим се ближе уређује начин издавања, односно продужења дозволе за рад, начин доказивања испуњености услова и потребни докази за издавање, односно продужење дозволе за рад и облик и садржина дозволе за рад.

Број издатих радних дозвола странцима који имају привремени боравак у Републици Србији у последњих пет година је готово уједначен. Наиме, од 2009. до 2014. године, број издатих радних дозвола кретао се у распону од 2.490 у 2009. години до 2.892 у 2014. години. Ови показатељи говоре да нема већих одступања у броју издатих радних дозвола.

Како се број лица која имају радну дозволу односи само на особе које су према тада важећем Закону о условима за заснивање радног односа са страним држављанима ("Службени лист СФРЈ", бр. 11/78 и 64/89, "Службени лист СРЈ", бр. 42/92, 24/94 и 28/96 и "Службени гласник РС", број 101/05 – др. закон) поднеле захтев за заснивање радног

односа, процењује се да је број странаца који раде у Републици Србији далеко већи од броја издатих радних дозвола, јер се не односи на ангажовање странаца без заснивања радног односа, чланства у управним одборима и друге врсте ангажмана. Тиме се појашњава и разлика између броја одобрених боравака по основу рада од стране Министарства унутрашњих послова и броја издатих радних дозвола од стране Националне службе за запошљавање.⁵

Током 2014. године странцима са сталним боравком издате је 61 радна дозвола. Највећи број радних дозвола издат је лицима са држављанством Руске Федерације (10), Македоније (9), Украјне (7) и Грчке (4). Од наведеног броја 46 радних дозвола су издате женама, од тога највише има држављанки Руске Федерације 16,39%, држављанки Македоније 14,75% и држављанки Украјине 11.48%.

У 2014. години издате су 2.892 радне дозволе странцима са привременим боравком, што представља значајно већи број у односу на број издатих радних дозвола странцима са сталним настањем (61). Највећи број радних дозвола издат је странцима са привременим боравком из Руске Федерације (370, тј. 12,8%), Грчке (302, тј. 10,4%), Македоније (228, тј. 7,9%) и Кине (220, тј. 7,6%).

Странцима за привременим боравком у Републици Србији издато је укупно 2.892 радне дозволе, од чега је 717 (24,79%) издато женама. Од укупног броја највише радних дозвола издато је у Филијали за град Београд 1.823 (63,04 %) и у Филијали Нови Сад 539 (18,64%).

Радне дозволе најчешће су издаване странцима са привременим боравком који су високообразовани (VII степен стручне спреме) 1.412 (48,82%), затим са IV степеном стручне спреме 379 (13,11%), а најмање са V и II степеном стручне спреме (7 дозвола).

Табела 16: Број издатих радних дозвола странцима са привременим боравком у 2014. години, према држављанству

Држављанство	Број радних дозвола
Руска Федерација	370
Грчка	302
Македонија	228
Кина	220
БиХ	166
Хрватска	149
Турска	142
Црна Гора	118
Италија	117
Румунија	84
СР Немачка	81
Словенија	78
Украјина	75

⁵ Подаци о издатим радним дозволама у 2014. години се односе на период пре ступања на снагу новог закона, односно на период од 1.1. до 4.12.2014. године. То су радне дозволе издате у складу са тада важећим Законом о условима за заснивање радног односа са страним држављанима.

Велика Британија	64
Бугарска	58
Француска	56
Азербејџан	50
Мађарска	41
Аустрија	32
Шпанија	32
Кореја	27
САД	26
Тајланд	21
Белорусија	20
Пољска	19
Холандија	18
Кипар	17
Швајцарска	17
Чешка Република	15
Сирија	13
Данска	11
Израел	11
Молдавија	11
Албанија	10
Филипини	10
Тунис	10
Бразил	9
Индија	9
Јапан	9
Канада	9
Мексико	9
Словачка	9
Португалија	8
Шведска	7
Ирска	6
Куба	6
Литванија	6
Норвешка	6
Естонија	5
Јордан	5
Казахстан	5
Аустралија	4
Индонезија	4
Иран	4
Либија	4
Пакистан	4
Белгија	3
Грузија	3
Ирак	3
Јамајка	3
Летонија	3

Алжир	2
Чиле	2
ЈАР	2
Колумбија	2
Конго	2
Либан	2
Узбекистан	2
Зимбабве	2
Боцвана	1
Доминиканска република	1
Египат	1
Ел Салвадор	1
Финска	1
Исланд	1
Киргистан	1
Малави	1
Мароко	1
Маурицијус	1
Нигерија	1
Тацикистан	1
Венецуела	1
Јерменија	1
Укупно	2.892

Извор: НСЗ

Табела 17: Број издатих радних дозвола странцима са сталним боравком у 2014. години, према држављанству

Држављанство	Број радних дозвола
Руска Федерација	10
Македонија	9
Украјина	7
Грчка	4
Бугарска	3
Немачка	3
Велика Британија	3
Белорусија	2
Грузија	2
Холандија	2
Хрватска	2
Словенија	2
БиХ	1
Бразил	1
Јапан	1
ЈАР	1
Канада	1
Кина	1
Киргистан	1

Малави	1
Молдавија	1
Сенегал	1
Сирија	1
Замбија	1
Укупно	61

Извор: НСЗ

Незапослени страни држављани на евиденцији НСЗ су лица која имају привремени боравак или стално настањење (одобрен од стране Министарства унутрашњих послова) и налазе се на евиденцији НСЗ. На евиденцији Националне службе за запошљавање у 2014. години пријавило се 595 странаца, од тога 441 жена.

На евиденцији НСЗ, на дан 31.12.2014. године, налазило се укупно 769 страних држављана, што чини 0,1% од укупног броја незапослених лица на евиденцији НСЗ. Податак бележи минимални пад у односу на 2013. годину, када је на евиденцији НСЗ било 782 лица. Највеће учешће чине лица са македонским држављанством 20,42%, затим следе лица са румунским држављанством 14,69%, лица са руским држављанством 9,23%, лица са украјинским држављанством 8,84%, итд. Учешће жена на евиденцији НСЗ у истом периоду износило је 81,8%.

Табела 18: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2014. године, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
Македонија	157	20,42
Румунија	113	14,69
Руска Федерација	71	9,23
Украјина	68	8,84
БиХ	55	7,15
Црна Гора	54	7,02
Бугарска	46	5,98
Албанија	28	3,64
Хрватска	20	2,60
Молдавија	17	2,21
Пољска	17	2,21
Србија и Црна Гора	14	1,82
Сирија	10	1,30
Мађарска	9	1,17
Словачка	9	1,17
Србија	8	1,04
Јерменија	6	0,78
Чешка Република	6	0,78
Белорусија	5	0,65
СР Немачка	5	0,65
Грчка	5	0,65
Ирак	5	0,65
Кина	4	0,52

Словенија	3	0,39
Азербејџан	2	0,26
Иран	2	0,26
Италија	2	0,26
Јапан	2	0,26
Казахстан	2	0,26
Велика Британија	2	0,26
САД	2	0,26
Алжир	1	0,13
Аустралија	1	0,13
Канада	1	0,13
Естонија	1	0,13
Француска	1	0,13
Гвинеја	1	0,13
Индија	1	0,13
Индонезија	1	0,13
Обала Слоноваче	1	0,13
Јордан	1	0,13
Либија	1	0,13
Мексико	1	0,13
Филипини	1	0,13
Вијетнам	1	0,13
Сомалија	1	0,13
Швајцарска	1	0,13
Тунис	1	0,13
Турска	1	0,13
Туркменистан	1	0,13
Узбекистан	1	0,13
Укупно	769	100

Извор: НСЗ

Посматрано према старосној структури, највећи број лица припада незапосленим лицима старости од 30 до 49 година (63%), док је најмање учешће младих од 15 до 29 година (18,1%).

Табела 19: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2014. године, према старости

Старосне групе	Број лица	%
Млади (15–29)	139	18,1
Лица средње старосне групе (30–49)	485	63,0
Старији радници (50–64)	145	18,9
Укупно	769	100

Извор: НСЗ

Посматрано према образовној структури странаца који су се налазили на евиденцији НСЗ на дан 31.12.2014. године, а да су пријављени не дуже од 12 месеци, највеће учешће чине лица без школе и са незавршеном основном школом (45,5%), затим следе лица са завршеном основном школом (23,4%), док је најмање учешће лица са завршеном вишом

школом и факултетом (10,4%). Највећи проценат дугорочно незапослених лица чине лица без школе и незавршене основне школе (34,9%).

Табела 20: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2014. године, према образовању

Највиша завршена школа	Пријављени до 12 месеци		Пријављени дуже од 12 месеци	
	Број лица	%	Број лица	%
Без школе и незавршена основна	140	45,5	161	34,9
Завршена основна школа	72	23,4	155	33,6
Средња школа	64	20,8	103	22,3
Виша школа и факултет	32	10,4	42	9,1
Укупно	308	100	461	100

Извор: НСЗ

Током 2014. године на евиденцију НСЗ укупно се пријавило 565 страних држављана. Највеће је учешће новопријављених лица из Македоније (23,36%), Румуније (11,15%), Украјине (9,20) и Црне Горе (8,67%).

Табела 21: Странци који су се пријавили на евиденцију НСЗ у 2014. години, према држављанству

Држављанство	Број лица	%
Македонија	132	23,36
Румунија	63	11,15
Украјина	52	9,20
Црна Гора	49	8,67
БиХ	47	8,32
Руска Федерација	45	7,96
Бугарска	21	3,72
Албанија	19	3,36
Хрватска	18	3,19
Молдавија	16	2,83
Србија и Црна Гора	10	1,77
Словачка	8	1,42
Сирија	8	1,42
Кина	6	1,06
Филипини	5	0,88
Србија	5	0,88
СР Немачка	4	0,71
Грчка	4	0,71
Мађарска	4	0,71
Јерменија	3	0,53
Ирак	3	0,53

Италија	3	0,53
Туркменистан	3	0,53
Пољска	2	0,35
Словенија	2	0,35
Швајцарска	2	0,35
Велика Британија	2	0,35
САД	2	0,35
Алжир	1	0,18
Азербејџан	1	0,18
Аустралија	1	0,18
Бразил	1	0,18
Белорусија	1	0,18
Канада	1	0,18
Куба	1	0,18
Чешка Република	1	0,18
Етиопија	1	0,18
Француска	1	0,18
Гвинеја	1	0,18
Индија	1	0,18
Иран	1	0,18
Обала Слоноваче	1	0,18
Казахстан	1	0,18
Јордан	1	0,18
Киргистан	1	0,18
Либија	1	0,18
Малави	1	0,18
Мексико	1	0,18
Мароко	1	0,18
Холандија	1	0,18
Вијетнам	1	0,18
ЈАР	1	0,18
Тунис	1	0,18
Узбекистан	1	0,18
Венецуела	1	0,18
Укупно	565	100

Извор:НСЗ

2.5. Страни студенти

На крају 2014. године 1.288 странаца налазило се у Републици Србији на привременом боравку по основу школовања, што представља минимални пораст у односу на 2013. годину када их је било 1.417. Највећи број ових лица је из Либије (42,9%).

Табела 22: Странци са важећим дозволама за привремени боравак на основу школовања, на крају 2014. године, према држављанству

Држављанство	Бројлица	%
Либија	553	42,9
БиХ	58	4,5
Руска Федерација	49	3,8
Хрватска	46	3,5
Ангола	35	2,7
Црна Гора	35	2,7
Грчка	29	2,5
Палестина	26	2,0
Македонија	20	1,5
Ирак	18	1,4
Остало	419	32,5
Укупно	1.288	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.6. Стицање држављанства

У 2014. године 23.678 лица су стекла држављанство Републике Србије, што представља значајан пораст у односу на 18.652 лица која су стекла држављанство у 2013. години. Као и претходних година, ради се у највећој мери о држављанима земаља из региона: БиХ (69,45%), Хрватске (9,43%) и Црне Горе (8,71%).

Табела 23: Новопримљени држављани Републике Србије у 2014. години, према претходном држављанству

Претходно држављанство	Број лица	%
БиХ	16.444	69,45
Хрватска	2.232	9,43
Црна Гора	2.063	8,71
Македонија	957	4,04
Турска	772	3,26
Аустрија	241	1,02
СФРЈ	219	0,92
Словенија	125	0,53
Руска Федерација	89	0,38
Румунија	68	0,29

СР Немачка	54	0,23
Украјина	49	0,21
Израел	37	0,16
Албанија	36	0,15
САД	31	0,13
Аустралија	23	0,10
Канада	20	0,084
Француска	18	0,076
Чешка Република	15	0,063
Молдавија	12	0,050
Шведска	12	0,050
Италија	10	0,042
Јордан	8	0,033
Швајцарска	8	0,033
Белорусија	7	0,029
Грчка	7	0,029
Холандија	7	0,029
Ирак	7	0,029
Велика Британија	7	0,029
Аргетина	6	0,025
Бугарска	6	0,025
Мађарска	6	0,025
Пољска	6	0,025
Словачка	6	0,025
Узбекистан	6	0,025
Бразил	5	0,021
Казахстан	5	0,021
Кипар	4	0,016
Сирија	4	0,016
Венеуцела	4	0,016
Египат	3	0,012
Филипини	3	0,012
Иран	3	0,012
ЈАР	3	0,012
Палестина	3	0,012
Алжир	2	0,008
Данска	2	0,008
Јерменија	2	0,008
Куба	2	0,008
Луксембург	2	0,008
Мароко	2	0,008
Тунис	2	0,008
Вијетнам	2	0,008
Белгија	1	0,004
Чиле	1	0,004
Габон	1	0,004
Грузија	1	0,004
Индонезија	1	0,004

Кирибати	1	0,004
Либија	1	0,004
Нигерија	1	0,004
Нови Зеланд	1	0,004
Уганда	1	0,004
Замбија	1	0,004
Укупно	23.678	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

2.7. Емиграција

2.7.1. Емиграција из Републике Србије у земље ЕУ

Према Закону о пребивалишту и боравишту („Службени гласник РС”, 87/11) грађани Републике Србије који оду у иностранство с намером да непрекидно бораве у иностранству не дуже од 90 дана, а свој боравак продуже, дужни су да привремени боравак у иностранству дужи од 90 дана пријаве надлежном органу преко дипломатско-конзуларног представништва (члан 19).

Закон о управљању миграцијама дефинише емиграцију као спољну миграцију из Републике Србије која траје или се очекује да ће трајати дуже од 12 месеци (члан 2).

Република Србија је емиграциона земља, али као и многе друге државе не поседује потпуне евиденције о лицима која емигрирају из земље, те се у изради Миграционог профила користе подаци Еуростата које државе чланице ЕУ објављују о броју имиграната у текућој години. Будући да неке државе чланице ЕУ редовно не ажурирају, нити приказују ове податке, наведени подаци не могу дати потпуну слику о лицима која емигрирају из Републике Србије у земље ЕУ. Као и претходних година највећи број држављана Републике Србије борави у СР Немачкој.⁶

⁶ Подаци ЕУРОСТАТ-а о броју држављана Републике Србије у државама чланицама ЕУ у 2014. години биће доступни крајем 2015. године

Табела 24: Држављани Републике Србије који живе у земљама чланицама ЕУ у 2012. и 2013. години према полу

Земље дестинације у ЕУ	2012.			2013.		
	Укупно	Мушкарци	Жене	Укупно	Мушкарци	Жене
СР Немачка	215.189	109.277	105.912	216.628	108.773	107.855
Аустрија	111.642	57.866	53.776	111.303	57.469	53.834
Италија	51.103	26.778	24.325	41.678	21.066	20.612
Словенија	7.317	5.108	2.209	7.784	5.433	2.351
Белгија	7.109	3.643	3.466	6.937	3.546	3.391
Шведска	6.127	3.200	2.927	6.409	3.389	3.020
Мађарска	8.388	4.440	3.948	4.894	2.752	2.142
Шпанија	3.245	1.658	1.587	3.173	1.594	1.579
Чешка Република	2.081	1.401	680	2.253	1.504	749
Холандија	141	68	73	2.116	962	1.154
Румунија	417	277	140	1.460	1.059	401
Финска	901	501	400	832	456	376
Данска	660	329	331	788	392	396
Словачка	665	493	172	716	523	193
Бугарска	643	369	274	645	367	278
Пољска	248	213	35	252	217	35

Извор: Еуростат <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/data/database>

Старосна структура држављана Републике Србије који живе у земљама чланицама ЕУ у 2013. години остаје непромењена у односу на 2012. годину, највећи број припада старосној групи од 15 до 64 године, а потом следе лица до 14 година старости.

Табела 25: Држављани Републике Србије који живе у земљама чланицама ЕУ у 2012. и 2013. години према старости

Земље дестинације у ЕУ	2012.			2013.		
	до 14 година	15-64	65+	до 14 година	15-64	65+
СР Немачка	34.953	158.820	21.416	34.570	158.231	23.827
Аустрија	16.404	85.840	9.398	16.213	84.749	10.341
Италија	11.927	37.998	1.178	9.532	31.166	980
Словенија	451	6.437	429	510	6.830	444
Белгија	2.662	4.360	87	2.537	4.305	95
Шведска	1.249	4.827	51	1.295	5.064	50
Мађарска	345	6.777	1.266	205	4.015	674
Шпанија	419	2.631	195	367	2.646	160
Чешка	249	1.701	131	267	1.832	154

Холандија	8	122	11	280	1.738	98
Румунија	31	377	9	43	1.391	26
Финска	312	584	5	270	556	6
Данска	153	504	3	184	597	7
Словачка	32	571	62	33	616	67
Бугарска	14	569	60	16	560	69
Пољска	32	211	5	32	214	6

Извор: Еуростат <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/data/database>

2.7.2. Запошљавање држављана Републике Србије и упућивање запослених држављана на рад у иностранство

Запошљавање држављана Републике Србије у иностранству регулисано је Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 88/10). Носиоци послова запошљавања прописани наведеним законом су НСЗ и агенције за запошљавање. Запошљавање у иностранству врши се на основу пријаве потребе за запошљавањем у иностранству коју прима Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, НСЗ или агенција за запошљавање. Носиоци послова запошљавања су у обавези да обезбеде заштиту лица која се запошљавају у иностранству, која подразумева најмање једнак третман по основу рада са држављанима државе запослења.

Имајући у виду одредбе закона, у току 2014. године посредством Националне службе за запошљавање, након спроведених поступака посредовања у запошљавању на захтев страних послодаваца, запослено је укупно 95 држављана Републике Србије у иностранству (Савезна Република Немачка – 93, Јапан – 1 и Уједињени Арапски Емирати – 1).

На основу извештаја агенција за запошљавање у иностранству се током 2014. године запослило 956 лица код иностраних послодаваца (Уједињени Арапски Емирати, Црна Гора, Нигерија, САД, Аустралија, Аргентина, Турска, Шпанија, Велика Британија, Грчка, Либија, Швајцарска, Кипар, Малта, Чешка, Словенија, Немачка, Македонија).

У 2014. години издато је 17 нових дозвола за рад агенцији за обављање послова запошљавања, док је пет дозвола за рад продужено. На дан 31. децембар 2014. године у Републици Србији била је регистрована 71 приватна агенција за запошљавање, док су тренутно регистроване 73 приватне агенције за запошљавање. Надзор над радом Националне службе за запошљавање и агенција за запошљавање врши Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

На основу Закона о заштити грађана СРЈ на раду у иностранству, којим се уређује поступак и услове за упућивање радника од стране послодавца на привремени рад у иностранство, у 2013. години 55 послодаваца се обратило Сектору за рад Министарству рада, запошљавања и социјалне политике са захтевом за упућивање радника у иностранство путем деташмана - 302 радника је упућено на привремени рад у иностранство.

На основу члана 16. Закона о заштити грађана Савезне Републике Југославије на раду у иностранству ("Службени лист СРЈ", број 24/98 и "Службени гласник РС", број 101/05), Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектору за рад, у 2014. години, обратило се 138 послодавца са обавештењем о упућивању својих запослених на привремени рад у иностранство. Према подацима којима располаже Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, по овом основу послодавци из Републике Србије упутили су 945 запослених на привремени рад у иностранство. Највише запослених

упућено је у Републику Словенију, Румунију, Републику Аустрију, Републику Црну Гору, Републику Чешку, Краљевину Норвешку и Републику Македонију.

Послодавци из Републике Србије могу упућивати своје запослене на привремени рад у иностранство у СР Немачку и на основу Међудржавног споразума између Савезног извршног већа Скупштине СФРЈ и Владе СР Немачке о упућивању југословенских радника организација удруженог рада из СФРЈ и запошљавању у СР Немачкој на основу уговора о извођењу радова ("Службени лист СФРЈ" број 11/89). Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања обратило се 123 послодавца са захтевом за издавање Сагласности за упућивање својих запослених на привремени рад у СР Немачку. По овом основу за детаљманску 2013-2014. годину од укупне одобрене квоте од 2.770 радних дозвола, од чега 1.080 радних дозвола у подквоти грађевинарство, просечно је издато 1.603 радних дозвола. Највећи број радних дозвола издат је за послове из области грађевинарства, сродних грађевинарству, изолатерске послове, послове у области монтаже и машинско-браварских радова.

Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Француске о мобилности младих је ступио на снагу 1. јуна 2013. године. Споразум регулише следеће области: стручно усавршавање, стажирање и упућивање радника.

Циљ Споразума је промовисање мобилности студената, свршених студената и младих стручњака, као и размена српских и француских стручњака старости између 18 и 35 година, како би они унапредили своје професионалне каријере и продубили познавање државе у коју долазе, на основу радног искуства из области здравства, социјалних питања, образовања, пољопривреде, занатства, индустрије, трговине, слободних професија или услуга и др. Ова лица могу да се радно ангажују без обзира на ситуацију на тржишту рада. Дужина дозвољеног периода рада је 12 месеци са могућношћу обнове на још годину дана. Број лица на годишњем нивоу не може да пређе 500. Ова лица уживају једнака права по основу рада, социјалног осигурања, здравства, безбедности и здравља на раду као и држављани државе у коју одлазе.

Кроз установљену мрежу седам миграционих сервисних центара (Београд, Ниш, Нови Пазар, Нови Сад, Краљево, Крушевац и Бор), који су формиран при Националној служби за запошљавање, мигрантима и потенцијалним мигрантима пружају се информације о ризицима ирегуларне миграције, правима миграната, процедурама за добијање виза, радних и боравишних дозвола, могућностима за запошљавање и студирање у иностранству, приступу здравственој заштити и образовању у иностранству и др., чиме се доприноси ефикасном ширењу информација о легалним токовима миграција, односно побољшању њихове информисаности и припремљености за евентуални одлазак или што адекватније прилагођавање условима и прописима које важе у земљи одредишта. Такође, једна од активности је и упућивање имиграната, повратника по реадмисији и азиланата у процесу интеграције у Републици Србији на релевантне локалне институције ради остваривања њихових права.

Број корисника услуга Миграционих сервисних центара у току 2014. године је 1.215 лица.

Споразуме о социјалном осигурању Република Србија је потписала са следећим државама: Аустрија, Белгија, БиХ, Бугарска, Црна Гора, Чешка, Данска, Француска, Холандија, Хрватска, Италија, Канада, Кипар, Либија, Луксембург, Мађарска, Македонија, Немачка, Норвешка, Панама, Пољска, Шведска, Швајцарска, Велика Британија, Турска, Румунија, Словачка и Словенија.

У примени билатералних споразума о социјалном осигурању, у делу који се односи на коришћење права на новчану накнаду по основу незапослености, у 2014. години укупно је формирано 1.384 предмета за покретање поступка за издавање потврда о периодима

осигурања и коришћењу права на новчану накнаду који су упућени у друге државе уговорнице. Од тог броја у Хрватску је упућен 701 захтев, 416 у БиХ, 120 у Црну Гору, 41 у Македонију, 96 у Словенију, један у Словачку, један у Кипар, 7 у Аустрију и један у Италију.

По раније упућеним захтевима примљено је 1.677 потврда и то: из Хрватске 776, из БиХ 593, из Црне Горе 130, из Македоније 51, из Словеније 106, из Словачке две и из Аустрије 19.

Из држава уговорница примљено је 529 захтева за потврђивање периода осигурања у Републици Србији, и то: 98 из Хрватске, 79 из БиХ, 75 из Црне Горе, 59 из Македоније, 198 из Словеније, 2 из Словачке, један из Мађарске, 12 из Аустрије и два из Бугарске.

Поводом примљених захтева, послато је 715 потврда о периодима осигурања навршеним у Србији и то: за Хрватску 138, БиХ 144, Црну Гору 106, Македонију 26, Словенију 287, Словачку једна, Аустрију 12 и Бугарску једна потврда.

У примени Споразума између СРЈ и БиХ о социјалном осигурању којим је омогућен трансфер давања, из БиХ је достављено укупно 38 захтева, а у БиХ је упућено укупно три захтева.

Република Србија је потписала два билатерална споразума о привременом запошљавању радника миграната са Белорусијом и БиХ.

Споразум о посредовању у привременом запошљавању држављана Републике Србије у СР Немачкој потписан је између две службе за запошљавање, Републике Србије и СР Немачке. Споразумом су прецизирани услови сарадње и формирање тимова који ће водити активности на селекцији и ангажовању радника медицинске струке у болницама и домовима за стара лица у СР Немачкој. Имајући у виду одредбе наведеног споразума, 78 држављана Републике Србије је самостално пронашло послодавца и закључило уговоре о раду, а уз посредовање две службе за запошљавање добило радну дозволу, за рад на пословима здравствене неге.

2.7.3 Дијаспора

Према подацима из мреже дипломатско конзуларних представништва у свету, српска дијаспора је процењена на око 5.100.000 грађана у око 100 земаља света. Процене броја Срба у иностранству варирају, јер се понегде изоставља број Срба из региона, којих има око 2.120.000. Према Закону о дијаспори и Србима у региону („Службени гласник РС” број: 88/09), израз „Срби у региону” означава припаднике српског народа који живе у Републици Словенији, Републици Хрватској, БиХ, Црној Гори, Републици Македонији, Румунији, Републици Албанији, и Републици Мађарској (члан 2.).

Б3. Статистика која се односи на превенцију илегалног уласка и боравка

3.1. Спречавање илегалног уласка у Републику Србију

Према члану 11. Закона о странцима, улазак у Републику Србију одбиће се странцу ако:

- 1) нема важећу путну исправу или визу уколико је потребна;
- 2) нема довољна средства за издржавање за време боравка у Републици Србији, за повратак у земљу порекла или транзит у трећу земљу, или му на други начин није обезбеђено издржавање за време боравка у Републици Србији;

- 3) је у транзиту, а не испуњава услове за улазак у трећу државу;
- 4) је на снази заштитна мера удаљења или мера безбедности протеривања, или му је отказан боравак, односно друга мера призната у унутрашњем или међународном праву која укључује забрану преласка државне границе – за време док та мера односно отказ боравка траје;
- 5) нема потврду о вакцинисању или други доказ да није оболео, а долази са подручја захваћеног епидемијом заразних болести;
- 6) то захтевају разлози заштите јавног поретка или безбедности Републике Србије и њених грађана;
- 7) се у одговарајућим евиденцијама води као међународни преступник;
- 8) постоји оправдана сумња да боравак неће користити у намеравану сврху.

Наведени разлози представљају и основ за отказивање боравка странцима у Републици Србији.

У току 2014. године, улазак на територију Републике Србије није омогућен за укупно 8.238 страног држављанина, што је приближно на истом нивоу у 2013. години (8.069).

У 2014. години, од укупног броја страних држављана враћених са улаза у Републику Србију, највећи број су држављани БиХ, држављани СР Немачке, затим лица без држављанства, итд. Тај трнд је скоро поновљен у односу на 2013. годину, где је такође било највише лица са држављанством БиХ и лица без држављанства.

Када се ради о разлогу одбијања уласка у Републику Србију, нема велике разлике у односу на 2013. годину. Највећи број странаца враћен је из разлога непоседовања/неважећих личних документа (визе/ личне карте) (5.377 у 2014. и 5813 у 2013.), затим због нејасне сврхе боравка (813 у 2014. и 413 у 2013.) и због недовољних средстава за издржавање (260 у 2014. и 234 у 2013.)

Табела 26: Лица чији је улазак у Републику Србију одбијен, према држављанству и разлогу одбијања у 2014. години⁷

Националност	Непоседовање/ неважећи лични документ/ виза/ ЛК/ИД	Нејасна сврха боравка	Прекорачење боравка	Недовољно средстава за издржавање	Изречена мера	Прегња по безбедност	Без услова за трећу земљу	Остало	Недоступан подагак	Укупно
БиХ	379	10	-	39	15	5	-	816	-	1.264
СР Немачка	499	-	-	1	2	-	-	86	-	588
Лица без држављанства	539	-	-	-	-	-	-	-	-	539
Бугарска	265	-	-	103	21	4	-	141	-	534
Молдавија	517	-	-	-	-	-	-	-	-	517
Турска	57	293	-	12	17	3	-	26	-	408

⁷ УГП податке о лицима којима је одбијен улазак у Републику Србију прикупља у форми образаца прописаних од стране Фронтекса, у оквиру Мреже за анализу ризика на Западном Балкану. Разлози су дефинисани у складу са нашим законодавством.

Тунис	11	364	-	2	-	-	-	-	-	377
Румунија	208	2	-	65	17	1		44	-	337
Непознато држављанство	285	-	-	-	-	-		2	-	287
Аустрија	197	-	-	-	-	-		57	-	254
<i>Остало</i>	<i>2.420</i>	<i>144</i>	<i>4</i>	<i>38</i>	<i>40</i>	<i>163</i>		<i>323</i>	<i>1</i>	<i>3.133</i>
Укупно	5.377	813	4	260	112	176		1.495	1	8.238

Извор: Министарство унутрашњих послова

3.2. Враћање лица која илегално бораве у Републици Србији

У 2014. години број странаца којима је изречена мера отказа боравка у Републици Србији износи 7.354. У односу на 2013. годину број се драстично повећао за 2.632 лица. Од лица којима је отказан боравак у 2014. години, скоро половину чине држављани Сирије (48,6%). Број држављана Сирије којима је изречена мера отказа боравка се повећао преко пет пута у односу на 2013. годину (са 652 на 3.580). Број држављана из Пакистана којима је изречена мера отказа боравка се преко четири пута смањило у односу на 2013. годину (са 1.149 на 243).

Табела 27: Број лица којима је изречена мера отказа боравка у 2013. и 2014. години, према држављанству

Држављанство	2013.		Држављанство	2014.	
	Број лица	%		Број лица	%
Пакистан	1.149	24,3	Сирија	3.580	48,6
Авганистан	703	14,9	Авганистан	1.333	18,1
Сирија	652	13,8	Албанија	264	3,5
Бангладеш	196	4,1	Пакистан	243	3,3
Нигерија	143	3,0	Турска	185	2,5
Еритреја	131	2,8	Палестина	177	2,4
Мароко	126	2,7	Еритреја	162	2,2
Турска	114	2,4	Ирак	131	1,5
Мали	108	2,3	Бугарска	121	1,6
Бугарска	107	2,3	Румунија	97	1,3
Тунис	102	2,2	Сомалија	84	1,1
БиХ	62	1,3	Бангладеш	69	0,9
Остало	1.129	23,9	Остало	1.008	13,0
Укупно	4.722	100	Укупно	7.354	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

У 2014. години заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије изречена је у 3.222 случаја, што представља пораст у односу на 2013. годину када је заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије изречена у 1.152 случаја. Међу овим лицима држављани Сирије и Авганистана чине највећи удео укупног броја изречених заштитних мера удаљења.

Табела 28: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према држављанству, 2014. година

Држављанство лица	Број лица	%
Сирија	2.070	64,25
Авганистан	539	16,73
Пакистан	90	2,79
Ирак	54	1,68
ДР Конго	54	1,68
Сомалија	52	1,61
Алжир	48	1,49
Сенегал	43	1,33
Еритреја	29	0,90
БиХ	25	0,78
Македонија	23	0,71
Турска	18	0,56
Иран	17	0,53
Румунија	13	0,40
Либија	12	0,37
Нигерија	12	0,37
Судан	10	0,31
Швајцарска	10	0,31
Албанија	8	0,25
Палестина	8	0,25
Уганда	8	0,25
Мали	7	0,22
Бангладеш	6	0,19
Гана	6	0,19
СР Немачка	5	0,16
Хрватска	5	0,16
Камерун	3	0,09
Кина	3	0,09
Бугарска	2	0,06
Италија	2	0,06
Обала Слоноваче	2	0,06
Црна Г.ора	2	0,06
Гвинеја	1	0,03
Египат	1	0,03
Тунис	1	0,03
Остало	33	2,78
Укупно	3.222	100

Извор: Министарство правде и државне управе

Када се посматра старосна структура држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије у 2014. години, доминантну групу чине лица од 21 до 40 година старости (67,54%). Од укупног броја лица којима је изречена заштитна мера удаљења у 2014. години око 86,5% чине мушкарци (2.787).

Табела 29: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према старости, 2014. година

Старост лица	Број лица	%
14-20	808	25,08
21-40	2.176	67,54
41-60	231	7,17
Преко 60	1	0,03
Непознато	6	0,19
Укупно	3.222	100

Извор: Министарство правде и државне управе

Табела 30: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према разлогу удаљења, у 2014. години

Разлог	Број лица	%
Члан 84. став 1. тачка 3) Закона о странцима (напуштање прихватилишта, непоштовање кућног реда у прихватилишту)	-	-
Члан 84. став 1. тачка 4) Закона о странцима (напуштање места боравка које је одредио надлежни орган, нејављање надлежном органу)	422	13,10
Члан 84. став 1. тачка 1) Закона о странцима (незаконит улазак у Србију)	2216	68,78
Члан 85. став 1. тачка 3) Закона о странцима (незаконит боравак у РС)	106	3,29
Члан 84. став 1. тачка 2) Закона о странцима (лице није напустило РС у року који је одређен)	41	1,27
Члан 85. став 1. тачка 2) Закона о странцима (боравак у РС супротно разлозима за које му је одобрен боравак или издата виза)	12	0,37
Члан 65. став 1. тачка 2) Закона о заштити државне границе (не поседовање исправе при преласку границе, избегавање контроле)	-	-
Члан 10. став 1. тачка 4) Закона о странцима (давање неистинитих података граничној полицији)	-	-
Члан 85. став 1. тачка 1) Закона о странцима (кретање изван простора одређеног на основу члана 5. Закона о странцима)	12	0,37

Члан 65. став 1. тачка 1) Закона о преласку државне границе и кретању у граничном појасу (прелазак границе изван граничног прелаза)	400	12,41
Уредба о преласку административне линије са АП Косова и Метохије	-	-
Члан 292. став 1. тачка 1) Царинског закона (пренос робе преко граничног прелаза када није отворен, сакривање робе)	6	0,19
Члан 86. став 1. тачка 1) и тачка 6) Закона о странцима (неподношење захтева за продужење дозволе за боравак, не пријављивање промене адресе)	6	0,19
Члан 76. став 1. тачка 1. Закона о трговини (недозвољен промет робе)	-	-
Члан 85. став 1. тачка 4) Закон о странцима	-	-
Члан 6. став 2) Закон о јавном реду и миру	-	-
Члан 58. Царинског закона	-	-
Члан 35. став 2. Закона о странцима	1	0,03
Укупно	3.222	100

Извор: Министарство правде и државне управе

У 2014. години за 49 лица изречена је мера безбедности протеривања из земље због кривичног дела. Посматрано по старосним групама, највећи проценат лица којима је изречена мера безбедности протеривања из земље због кривичног дела је у групи од 40 до 50 година (34,7%), а затим у групи од 18 до 30 година (30,6%). Разврставањем по полној структури, увиђа се да је мера изречена за 42 мушкараца и 7 жена.

Табела 31: Држављани других држава и лица без држављанства којима је изречена мера безбедности протеривања из земље због кривичног дела, према старости, 2014. година

Старост	Број	%
18-30	15	30,6
30-40	13	26,5
40-50	17	34,7
преко 50 година	4	8,2
Укупно	49	100

Извор: Министарство правде и државне управе

Мера безбедности протеривања из земље изречена је за 13 лица која су признала кривично дело (члан 88. Кривичног законика), за 10 лица због недозвољеног држања оружја (члан 348. Кривичног законика), за 8 лица због кријумчарења (члан 230. став 1. Кривичног законика) као и због других кривичних дела.

3.3. Трговина људима

Подаци о жртвама трговине људима дати у овој тачки потичу из два извора – Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Центра за заштиту жртава трговине људима који је државна институција овлашћена да врши идентификацију жртава трговине људима. Подаци Министарства унутрашњих послова дати су на основу броја поднетих кривичних пријава против извршиоца кривичног дела трговине људима. Подаци Центра за заштиту жртава трговине људима дати су на основу спроведеног поступка идентификације, који се заснива на угрожености људских права жртве у ситуацији трговине људима, иако то не мора резултирати кривичним поступком за кривично дело трговине људима и осуђујућом пресудом за починиоца кривичног дела. Из тог разлога је број идентификованих жртава трговине људима у Републици Србији већи од података добијених од Министарства унутрашњих послова.

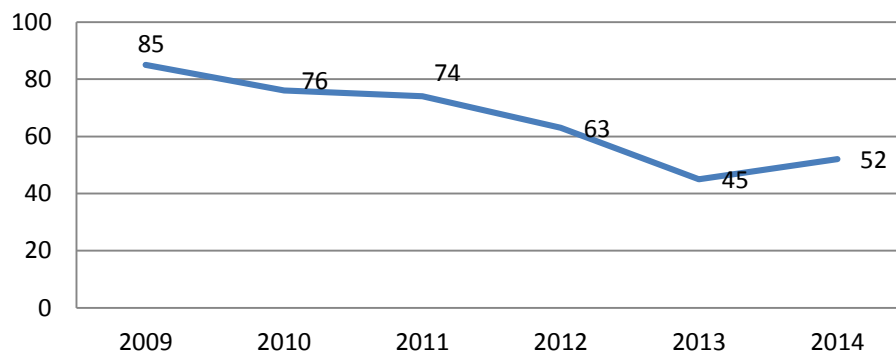
Према подацима Министарства унутрашњих послова, а на основу броја поднетих кривичних пријава против извршилаца кривичног дела трговине људима у току 2013. године оштећено је 45, а у току 2014. године 52 жртве трговине људима. Све обухваћене жртве трговине људима у 2014. години су држављани Републике Србије.

Табела 32: Жртве трговине људима према држављанству, 2013. и 2014. година

Држављанство	Број жртава	
	2013.	2014.
Србија	45	52
ЦрнаГора	/	/
Молдавија	/	/
Украјина	/	/
БиХ	/	/
Бездржављанства	/	/
Укупно	45	52

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 4: Кретање у броју жртава трговине људима од 2009. до 2014. године

Извор: Министарство унутрашњих послова

Број жртава трговине људима се повећао у односу на 2013. годину, број мушкараца жртава

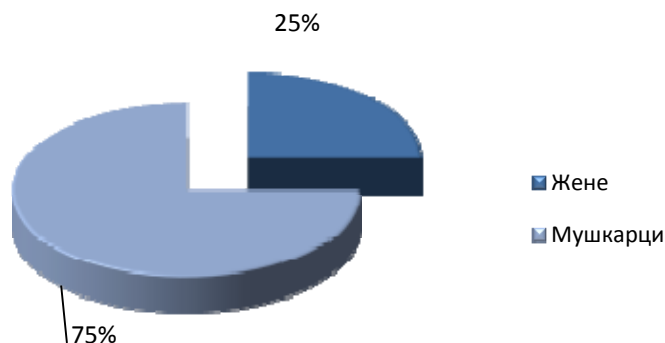
се знатно повећао, док се број жена жртава смањио. Код мушкараца жртава, у 2014. години, доминира старосна група преко 18 година старости. Код жена жртава у 2014. години доминира старосна група од 14 до 18 година.

Табела 33: Жртве трговине људима према полу и старости, 2013. и 2014. година

Старост	2013.		2014.	
	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене
До 14 година	7	5	1	2
14–18 година	2	16	2	6
Преко 18 година	1	14	36	5
Укупно	10	35	39	13

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 5: Жртве трговине људима 2014. године, према полу

Извор: Министарство унутрашњих послова

За разлику од 2013. године, када је најзаступљенији облик експлоатације била сексуална експлоатација, подаци о врсти експлоатације и полу за 2014. годину указују да је најзаступљенији облик радна експлоатација (35), као и да су овом облику експлоатације у изложени само мушкарци. Након тога следи сексуална експлоатација у којој су изложене само жене (8).

Табела 34: Жртве трговине људима према врсти експлоатације и полу, 2013. и 2014. година

Врста експлоатације жртве	2013.		2014.	
	мушкарци	жене	мушкарци	жене
Сексуална експлоатација	-	18	-	8
Радна експлоатација	-	-	35	-
Експлоатација ради вршења кривичних дела	4	1	2	-
Експлоатација ради просјачења	6	4	1	2
Принудна удаја	-	2	-	-

Вишеструка експлоатација	-	10	1	2
Није дошло до експлоатације	-	-	-	1
Укупно	10	35	39	13

Извор: Министарство унутрашњих послова

Центар за заштиту жртава трговине људима представља једину овлашћену институцију за идентификацију жртава трговине људима, што подразумева да свака сумња да се ради о жртви трговине људима треба да буде пријављена Центру, односно Служби за координацију заштите жртава трговине људима.

Идентификација је организована као стручни поступак у оквиру Центра за заштиту жртава трговине људима који се спроводи према стандардима и правилима социјалног рада у систему социјалне заштите. У првом нивоу процене прикупљених података процењује се да ли је нека особа потенцијална жртва. Потенцијална жртва је особа за коју се процењује да постоји значајно присуство фактора и индикатора који указују на то да је она у високом ризику да буде експлоатисана, или је можда већ и доживела искуство трговине људима. У другом нивоу идентификације, у односу на особе за које је процењено да се ради о потенцијалним жртвама, утврђује се да ли су оне жртве трговине људима или не. Жртва је свака она особа која је: а) експлоатисана и б) код које је трговина људима прекинута у некој од фаза пре експлоатације - врбовању или транспорту. Током 2014. године било је 255 потенцијалних жртава, од којих је њих 125 идентификовано као жртва трговине људима. Током 2014. године у Србији су идентификоване 125 жртве трговине људима, при чему број идентификованих жртава на 100.000 становника износи 1,8. Ово представља повећање од 36% у односу на 2013. годину. Ипак, у овом периоду идентификован је само један ток трговине људима – из Србије у Русију.

Структура жртава у односу на начин експлоатације одступа и у односу на 2013. годину и у односу на карактеристике трговине људима у ЕУ. У односу на 2013. годину долази до наглог повећања броја жртава радне експлоатације и смањења свих осталих облика експлоатације. Током 2014. године, доминантан облик експлоатације био је радна експлоатација. Жртве радне експлоатације у том смислу чине чак 78% препознатих жртава, док је 13% жртава експлоатисано кроз различите облике сексуалне експлоатације. Сексуална експлоатација чинила је 41% експлоатације у 2013. години у односу на 13% у 2014. години, док су експлоатација кроз принудни брак и прошњу у структуру идентификованих жртава пали са око 15% на око 2-3%. Разлика у структури је још већа у односу на ЕУ, где 69% жртава чине жртве сексуалне експлоатације, 19% жртве радне, док је 12% жртава експлоатисано на друге начине.

Структура жртава у односу на начин експлоатације значајно се разликује у зависности од пола, па можемо закључити да трговина људима има јак родни аспект. Док су све жртве радне експлоатације само мушкарци, жртве сексуалне експлоатације су само жене. Исто тако, у случајевима где је начин експлоатације био вршење кривичних дела жртве су биле мушког пола, а у случајевима принуде на брак и нелегалног усвојења женског. У оквиру прошње идентификоване су само 3 жртве, од којих су две биле женског и једна мушког пола. На основу овога може се закључити да иако је дошло до промене структуре жртава у односу на начин експлоатације, карактеристике радне и сексуалне експлоатације нису промењене – и даље су жртве сексуалне експлоатације пре свега жене, а радне мушкарци, при чему се трговина у циљу сексуалне експлоатације препознаје претежно на националном нивоу.

Табела 35: Приказ идентификованих експлоатисаних жртава трговине људима према доминантној врсти експлоатације, узрасту и полу, 2014. година

Врста експлоатације	Малолетни		Пунолетни		Укупно
	Жене	Мушкарци	Жене	Мушкарци	
Сексуална	8	-	8	-	16
Радна експлоатација	-	-	-	98	98
Прошња	2	1	-	-	3
Кривичне активности	-	2	-	-	2
Принудни брак	4	-	-	-	4
Нелегално усвојење	2	-	-	-	2
Укупно	16	3	8	98	125

Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Земље које су одредиште транснационалне трговине људима су Руска Федерација, Италија, Швајцарска, СР Немачка и Данска. Главно одредишта транснационалне трговине људима је током 2014. године била Руска Федерација.

Табела 36: Приказ структуре идентификованих експлоатисаних жртава трговине људима у односу на земљу експлоатације и узраст, 2014. година

Држава	Малолетни	Пунолетни
Руска Федерација	-	98
Република Италија	-	1
Швајцарска Федерација	1	-
Савезна Република Немачка	-	1
Краљевина Данска	-	1
Република Србија	18	5
Укупно	19	106

Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

У току 2014. године од стране полицијских службеника Министарства унутрашњих послова поднете су кривичне пријаве против 25 лица за извршено кривично дело трговина људима из члана 388. Кривичног законика. Од тога је 24 лица са држављанством Републике Србије (16 мушкараца и 8 жена) и једно лице са Грчким држављанством мушког пола.

У току 2014. године од стране првостепених судова у Републици Србији за кривично дело трговине људима из члана 388. Кривичног законика донето је укупно 84 пресуда, од чега је 37 правоснажно осуђујућих пресуда, 32 неправоснажних осуђујућих пресуда и 15 ослобађајућих пресуде. Број пресуда се није значајно променио у односу на 2013. годину када је била укупно 81 пресуда.

Табела 37: Број пресуда против лица која су починила трговину људима изречених у 2013. и 2014. години, према врсти пресуде

Врста пресуде	2013.	2014.
Осуђујућа-правоснажна	27	37
Осуђујућа-неправоснажна	36	32
Ослобађајућа	18	15
Укупно	81	84

Извор: Министарство правде и државне управе

Посматрано према старосној структури, највећи број лица који је осуђен за кривично дело трговине људима припада старосној групи од 30 до 40 година (29 лица).

Табела 38: Број лица која су осуђена за кривично дело трговине људима, према старости, 2014. година

Старост	Број
18-30	18
30-40	29
40-50	19
Преко 50	18
Укупно	84

Извор: Министарство правде и државне управе

Б4. Статистике о присилним миграцијама и међународној заштити

4.1. Тражиоци азила

У 2014. години било је 16.500 изражених намера за азил у Републици Србији, што је преко три пута више него у 2013. години када је намеру за азил изразило 5.065 лица. Највећи број тражилаца азила долази из Сирије (58,8%) и Авганистана (18,34%), потом из Еритреје (4,82%) и Сомалије (4,28%), док је у 2013. години највећи број тражилаца азила долазио из Сирије (26,42%) и Еритреје (12,32%).

Табела 39: Лица која су изразила намеру да траже азил у Републици Србији у 2014. години према држављанству

Држављанство	Број	%
Сирија	9.702	58,8
Авганистан	3.026	18,34
Еритреја	796	4,82
Сомалија	707	4,28
Пакистан	288	1,75
Ирак	273	1,65
Судан	231	1,4
Палестина	187	1,13
Нигерија	181	1,09
Мали	171	1,04

Гана	157	0,95
Бангладеш	108	0,65
Иран	85	0,51
Конго	73	0,44
Гамбија	58	0,35
Камерун	53	0,32
Обала Слоноваче	48	0,29
ДР Конго	31	0,19
Комори	30	0,18
Сијера Леоне	30	0,18
Сенегал	25	0,15
Гвинеја	24	0,14
Јемен	21	0,13
Индија	21	0,13
Руанда	18	0,11
Либија	16	0,09
Алжир	16	0,09
Того	14	0,08
Уганда	14	0,08
Куба	13	0,08
Тунис	10	0,06
Централноафричка Република	9	0,05
Мауританија	7	0,04
Украјина	7	0,04
Мароко	7	0,04
Етиопија	6	0,04
Шри Ланка	6	0,04
Египат	5	0,03
Либерија	4	0,02
Македонија	3	0,02
Саудијска Арабија	3	0,02
ЈАР	2	0,01
Буркина Фасо	2	0,01
Француска	2	0,01
Ганзанија	1	0,006
Нигер	1	0,006
Црна Гора	1	0,006
Бенин	1	0,006
Русија	1	0,006
Албанија	1	0,006
Чад	1	0,006
БиХ	1	0,006
Чешка Република	1	0,006
Мјан Мар	1	0,006
Укупно	16.500	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Од укупног броја лица која су изразила намеру да траже азил у Републици Србији 2.780 била су малолетна лица, од чега 2.212 дечака и 568 девојчица. Од укупног броја

малолетних лица која су изразила намеру да траже азил било је 1.569 малолетних лице без пратње (1.482 дечака и 87 девојчица) и 1.211 малолетних лица са пратњом (730 дечака и 481 девојчица).

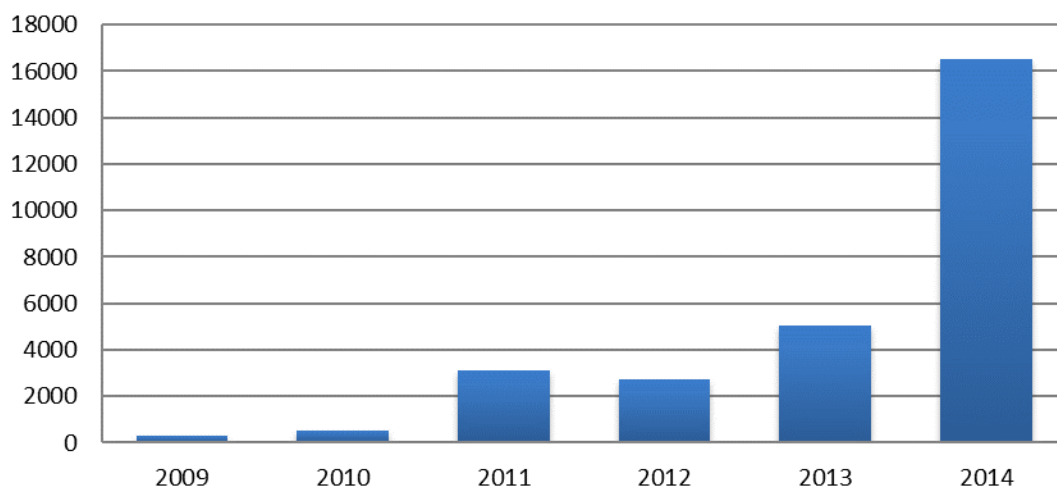
У 15.739 случајева намера за азил изражена је у полицијској управи, док су 715 лица изразила намеру на самом граничном прелазу.

Табела 40: Исказане намере да се тражи азил према месту изражавања намере, 2014. година

Место изражавања намере да се тражи азил	Бројлица
Прихватилиште за странце	24
Полицијске управе	15.739
Центар за смештај малолетних странаца	13
Гранични прелаз (линија)	715
Центар за азил	/
КПЗ	1
Аеродром Београд	8
Укупно	16.500

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 6: Број лица која су изразила намеру да траже азил у Републици Србији од 2009. до 2014. године

Извор: Министарство унутрашњих послова

Од укупно 16.500 изражених намера да се тражи азил свега 388 лица, односно 2,35% од укупног броја лица поднело је захтев за азил. Од тога, 57,47% чине држављани Сирије, Еритреје и Сомалије. У 2013. години, од укупно 153 поднета захтева за азил, 47,05% чинили су држављани Сирије, Авганистана и Сомалије.

Када се посматра тренд кретања броја тражилаца азила, односно броја исказаних намера и броја поднетих захтева, у периоду од 2010. до 2014. године број исказаних намера повећао се преко тридесет пута (са 520 у 2010. на 16.500 у 2014. години), док је проценат поднетих

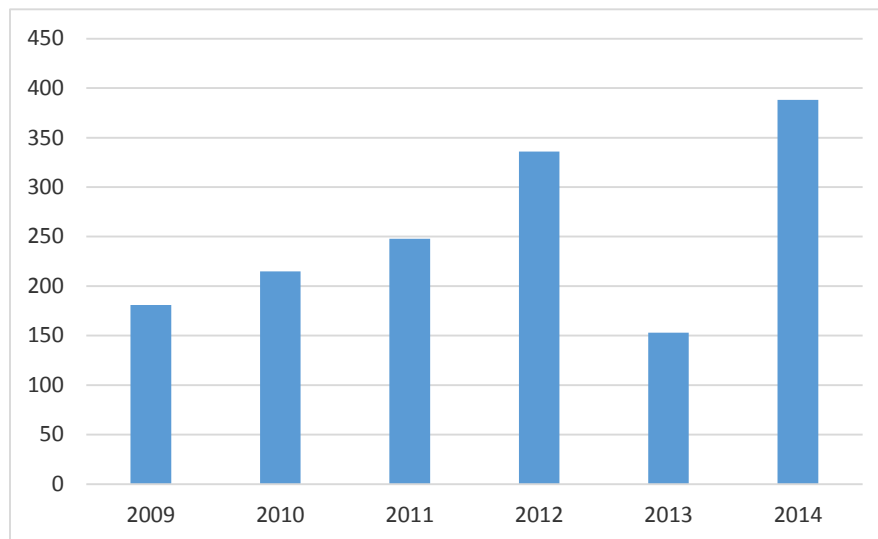
захтева знатно опао (са 41,35% у 2010. на 2,35% у 2014. години). У 2014. години, број исказаних намера за азил се повећао за нешто више од три пута у односу на 2013. годину, са 5.065 порастао је на 16.500. Такође се бележи и повећање код броја поднетих захтева за азил, са 153 у 2013. години на 388 у 2014. години.

Табела 41: Број поднетих захтева за азил према држављанству, 2014. година

Држављанство	Број лица	%
Сирија	134	34,54
Еритреја	47	12,12
Сомалија	42	10,82
Палестина	39	10,05
Судан	28	7,22
Нигерија	20	5,15
Ирак	17	4,38
Авганистан	15	3,86
Гана	6	1,55
Мали	6	1,55
Украјин	4	1,05
Македонија	3	0,77
Сенегал	3	0,77
Пакистан	3	0,77
Мауританиј	2	0,51
Камерун	2	0,51
Француска	2	0,51
Обала Слоноваче	2	0,51
Тунис	1	0,26
Црна Гора	1	0,26
Холандија	1	0,26
Конго	1	0,26
Гвинеја	1	0,26
Буркина Фасо	1	0,26
Јемен	1	0,26
Уганда	1	0,26
Алжир	1	0,26
Централноафричка Република	1	0,26
Куба	1	0,26
Египат	1	0,26
Мароко	1	0,26
Укупно	388	100

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 7: Број поднетих захтева за азил од 2009. до 2014. године

Извор: Министарство унутрашњих послова

4.2. Одлуке првостепеног органа о захтевима за азил

Статистика о азилној процедури показује да је за највећи број тражилаца азила обустављен поступак, што је последица чињенице да већина лица наставља да мигрира даље, не сачекавши одлуку у првом степену о захтеву за азил.

Након саслушања Канцеларија за азил доноси одлуку о захтеву за азил и то о длуку којом усваја захтев за азил и признаје странцу право на уточиште или супсидијарну заштиту или доноси одлуку којом одбија захтев за азил кад утврди да је захтев неоснован или да постоје разлози за ускраћивање права на азил. У 2014. години Канцеларија за азил је донела 6 одлука којима усваја захтев за азил, 12 одлука којима се обацује захтев за азил и 325 закључака о обустављању поступка јер су тражиоци азила након подношења захтева за азил напустили Центар за азил. У 2014. години није било Решења о одбијању захтева за азил.

Табела 42: Првостепене одлуке о захтевима за азил према врсти одлуке у 2013. и 2014. години

Одлуке	2013.	2014.
Одбачени захтеви	7	12
Одбијени захтеви	4	/
Усвојени захтеви	3	6
Обустављени поступци	133	307
Закључак о одбацивању жалбе	1	/
Укупно	148	325

Извор: Министарство унутрашњих послова

4.3. Одлуке другостепеног органа по изјављеној жалби на одлуке о захтевима за азил

У 2014. години Комисији за азил поднето је 13 жалби, од тога, 7 жалби је одбијено, 2 жалбе су усвојене и првостепена одлука је поништена (остале жалбе су у току). У истом периоду, поднето је 7 жалби због ћутања управе поводом којих је Комисија за азил наложила првостепеном органу да донесе одлуку у року од 30 дана (3 захтева за азил су усвојена, 2 захтева су одбачена и 2 поступка су обустављена).

4.4. Одлуке на основу управних спорова

У 2014. години, пред Управним судом је покренуто 6 управних спорова против решења Комисије за азил, у 2 случаја тужба је одбијена, а 4 спора су још увек у току.

У истом периоду, Управни суд је решио укупно 6 управних спорова који су се тicali права на азил у Републици Србији, од којих је у 4 случаја тужба одбијена, док су 2 тужбе уважене. У те две одлуке у којима је Управни суд уважаио тужбени захтев, поништено је решење Комисије за азил и предмети су враћени на поновно одлучивање.

4.5. Повратници по споразуму о реадмисији

Према евиденцији Министарства унутрашњих послова, у 2014. години, примљено је 12.967 захтева за реадмисију, од тога 8.130 захтева је одобрено, а у истом периоду по основу Споразума о реадмисији у Републику Србију повратак је остварило 5.398 држављана преко граничних прелаза.

Од укупног броја примљених захтева за реадмисију (12.967), у 2014. години, 44,49% захтева поднета је из Мађарске, потом из СР Немачке 43,15% и Шведске 3,66%. Што се полне структуре тиче, 62,34% чине мушкарци, док жене чине 37,66%. Када је у питању старосна структура пунолетна лица чине 61,77%, а малолетна 38,23%.

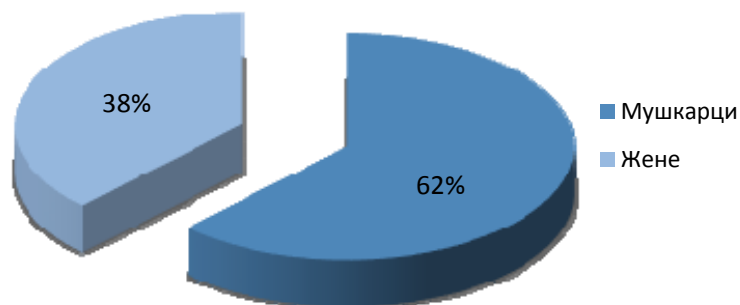
Табела 43: Захтеви за реадмисију према држави, полу и старости повратника у 2014. години

Држава молиља	Мушкарци		Жене		Укупно
	малолетни	пунолетни	малолетни	пунолетни	
Мађарска	975	3.191	762	841	5.769
Немачка	1.297	1.627	1.312	1.359	5.595
Шведска	113	142	101	118	474
Белгија	87	129	65	82	363
Швајцарска	54	73	35	37	199
Француска	27	81	25	28	161
Аустрија	1	71	3	5	80

Холандија	10	32	10	17	69
Данска	10	23	13	15	61
Луксембург	13	6	10	4	33
Норвешка	8	10	7	7	32
БиХ	4	20	1	6	31
Словенија	2	8	4	2	16
Црна Гора	/	13	/	2	15
Грчка	/	14	/	1	15
Шпанија	/	12	1	2	15
Финска	4	3	3	2	12
Италија	/	9	/	2	11
Хрватска	/	5	/	2	7
Чешка	/	2	/	/	2
Кипар	/	2	/	/	2
Македонија	/	1	/	/	1
Малта	/	1	/	/	1
Пољска	/	1	/	/	1
Португалија	/	1	/	/	1
Велика Британија	/	1	/	/	1
Укупно	2.605	5.478	2.352	2.532	12.967

Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 8: Захтеви за реадмисију према полу повратника, 2014. година

Извор: Министарство унутрашњих послова

Од укупног броја одобрених захтева за реадмисију (8.130), у 2014. години, највећи број захтева одобрен је за повратак из СР Немачке (64%) и Мађарске (19,23%). Међу повратницима којима је одобрен захтев за реадмисију, мушкарци чине 59,28%, а жене 40,72%. Од укупног броја одобрених захтева већину чине пунолетна лица (4.961), а међу њима има највише пунолетних лица мушког пола (3.202). Међу 3.169 малолетника којима је одобрен захтев, дечака има 1.618 , а девојчица 1.551.

Табела 44: Сагласности на захтеве за враћање држављана Републике Србије према Споразумима о реадмисији у 2014. години

Држава молиља	Мушкарци		Жене		Укупно
	малолетни	пунолетни	малолетни	пунолетни	
Немачка	1.211	1.524	1.217	1.258	5.210
Мађарска	118	1.127	90	229	1.564
Шведска	107	134	98	110	449
Белгија	62	95	47	57	261
Швајцарска	51	63	33	33	180
Француска	23	57	22	21	123
Аустрија	1	70	2	4	77
Данска	10	22	13	13	58
Холандија	10	24	10	13	57
Луксембург	12	6	9	3	30
Норвешка	6	8	7	5	26
Б и Х	3	14	/	4	21
Грчка	/	14	/	1	15
Црна гора	/	11	/	1	12
Финска	4	2	3	2	11
Шпанија	/	7	/	2	9
Словенија	/	7	/	1	8
Хрватска	/	5	/	2	7
Италија	/	6	/	/	6
Чешка	/	2	/	/	2
Кипар	/	2	/	/	2
Малта	/	1	/	/	1
Пољска	/	1	/	/	1
Укупно	1.618	3.202	1.551	1.759	8.130

Извор: Министарство унутрашњих послова

Од укупног броја повратника по основу Споразума о реадмисији који су у 2014. години остварили повратак преко граничних прелаза (5.398), чак 87,68%, односно 4.733 држављана вратило се у Републику Србију преко граничног прелаза СГП Београд (Аеродром „Никола Тесла”). Што се полне структуре тих повратника тиче 68,31% су мушкарци, а 31,69% су жене. Када је старосна структура у питању, од укупног броја повратника који су се у 2014. години вратили у Републику Србију 25,32% су малолетне особе.

Табела 45: Повратници који су се вратили у Републику Србију у 2014. години према граничном прелазу, полу и старости

Регионални центар (станица граничне полиције)	Држављани Републике Србије				Укупно
	Мушкарци		Жене		
	Пунолетни	Малолетн и	Пунолетн и	Малолетни	
СГП Београд	2.357	689	1.037	650	4.733
Према Мађарској	503	14	9	6	532
Према Хрватској	70	2	1	/	73
Према БиХ	26	4	6	1	37
Према Румунији	18	1	2	/	21
Према Бугарској	2	/	/	/	2
Према Македонији	/	/	/	/	/
Према Црној Гори	/	/	/	/	/
СГП Ниш	/	/	/	/	/
Укупно	2.976	710	1.055	657	5.398

Извор: Министарство унутрашњих послова

У истом периоду Канцеларији за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла” се обратило 1.716 лица (961 мушкарац и 755 жена), односно 597 породица ради добијања информација и пружања помоћи приликом повратка.

Табела 46: Број повратника евидентираних у Канцеларији за реадмисију по полу, 2014. година

Лица/Породица	Укупно	Мушкарци	Жене
Број лица	1.716	961	755
Број породица	597	/	/

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Највећи број повратника који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла” је из СР Немачке (78,67 %) и Шведске (11,66%).

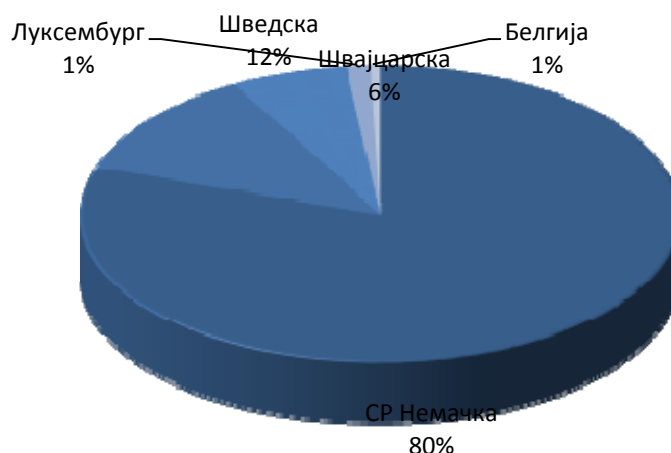
Табела 47: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према држави из које су враћени, 2014. година

Држава	Број
Немачка	1350
Шведска	200
Швајцарска	108
Луксембург	22
Белгија	9
Норвешка	9
Данска	7

Француска	4
Аустрија	3
Шпанија	2
Холандија	1
Италија	1
Укупно	1.716

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Графикон 9: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према држави из које су враћени, 2014. година

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

У 2014. години Роми су били заступљени са 76% у укупном броју повратника по Споразуму о реадмисији евидентираних од стране Комесаријата за избеглице и миграције, на другом месту били су повратници српске националности заступљени са 12%, а на трећем са 6%. Можемо закључити да се тренд у односу на 2013. годину није променио.

Што се тиче старосне структуре повратника које је евидентирала Канцеларија за реадмисију, у 2014. години, највећи број повратника је из старосне групе од 0 до 14 година (37% од укупног броја евидентираних у Канцеларији за реадмисију).

Табела 48: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према старости, 2014. година

Старост	%
0-14	37
15-29	25
30-39	19
40-49	11
50-64	7
65+	1
Укупно	100

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Такође, води се евиденција о образовном профили и радном статусу повратника. Од укупног броја, 57% повратника је незапослено. Осталих 43% су деца и ученици и ако се осврнемо на 2013. годину, уочићемо да је ситуација била иста.

Образовна структура повратника може бити узрок незапослености, јер само 1% има завршену вишу школу, док је 33% особа без завршене школе или са непотпуном основном школом. Са завршеном основном школом је 22% повратника.

Табела 49: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према радном статусу, 2014. година

Радни статус	%
Дете	27
Ученик	16
Студент	0
Запослен	0
Незапослен	57
Пензионер	0
Остало	0
Укупно	100

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 50: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према образовном статусу, 2014. година

Образовни статус	%
Без школе	11
Непотпуна основна школа	22
Основна школа	22
Средња школа	9
Виша школа	1
Факултет	0
Остало	35
Укупно	100

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

4.6. Избеглице према Закону о избеглицама

У 2014. години у Републици Србији живело је 43.763 избеглица. Највећи број избеглица је из Хрватске (32.372). У периоду између 2013. и 2014. године избегличка популација смањена је за 13.484 лица (9.489 из Хрватске, 3.992 из БиХ и 3 лица из Словеније).

Табела 51: Избегличка популација у Републици Србији према држави порекла, 2013. и 2014. година

Држава порекла	2013.	2014.
Хрватска	41.861	32.372
БиХ	15.315	11.323
Словенија	70	67
Македонија	1	1
Укупно	57.247	43.763

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Подаци о старосној структури указују на значајну заступљеност старијих старосних кохорти, 65% лица је старија од 50 година.

Табела 52: Избегличка популација у Републици Србији према старости, 2014. година

Старост	%
0-14	1
15-29	11
30-39	13
40-49	10
50-64	21
65+	44
Укупно	100

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

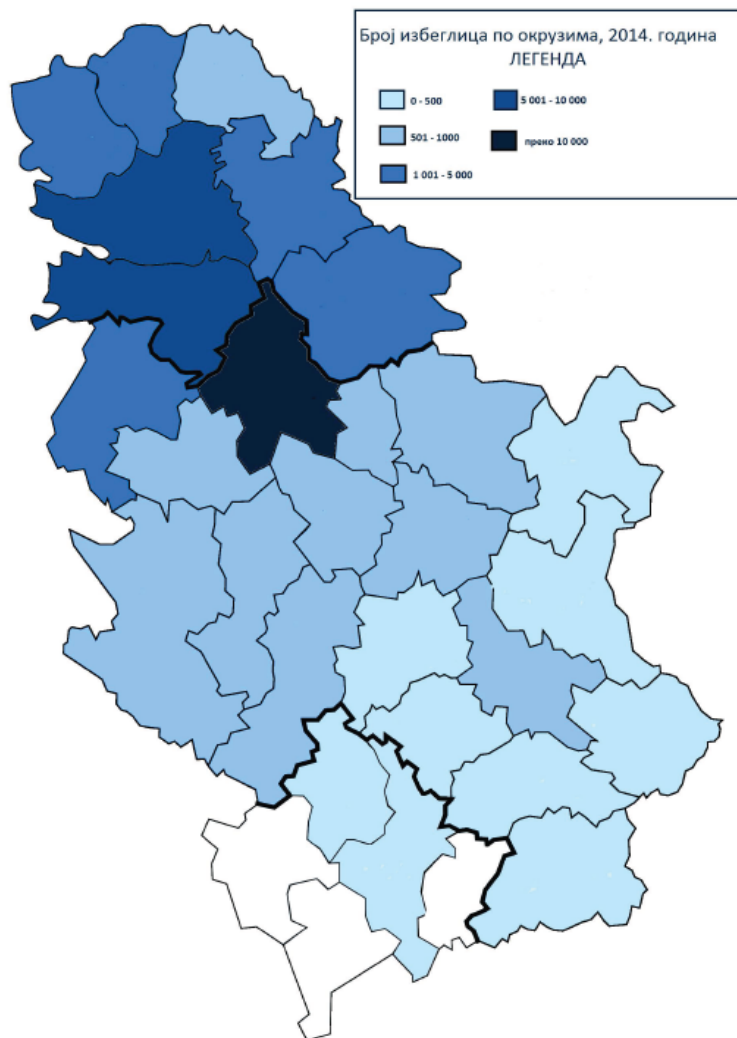
По подацима Комесаријата, од укупног броја избеглица у 2014. години, највећи број избеглица живи у Београдском округу (11.745), затим у Јужно-Бачком (7.018), Сремском (6.582), Западно-Бачком округу (2.809) и Мачванском (2.737).

Табела 53: Број избеглица по окрузима у Републици Србији, 2014. година

Назив округа	Број избеглица
Северно-Бачки	1.269
Средњо-Банатски	1.458
Северно-Банатски	529
Јужно-Банатски	1.936
Западно-Бачки	2.809
Јужно-Бачки	7.018
Сремски	6.582
Мачвански	2.737
Колубарски	533
Подунавски	666
Браничевски	698
Шумадијски	888
Поморавски	721
Борски	308
Зајечарски	328
Златиборски	617
Моравички	638
Рашки	576
Расински	436
Нишавски	550
Топлички	153
Пиротски	117
Јабланички	197
Пчињски	127
Косовски	20
Косовско Митровачки	107
Београд	11.745
Република Србија укупно	43.763

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Картограм 1: Број избеглица по окрузима у Републици Србији, 2014. година

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

4.7. Интерно расељена лица (ИРЛ)

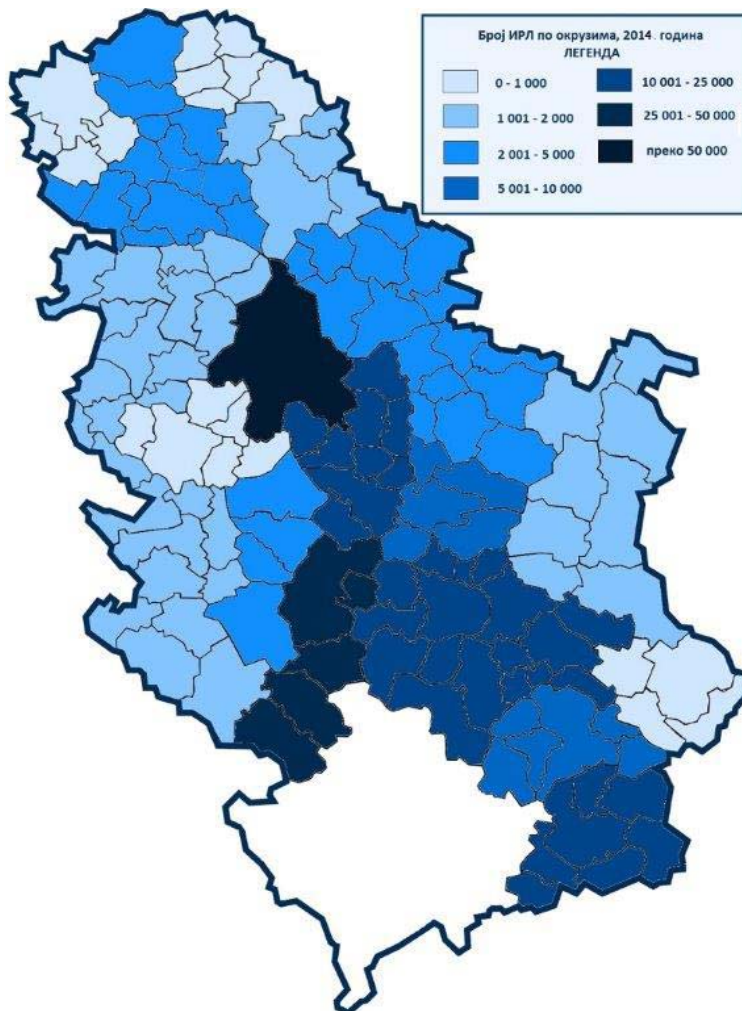
У 2014. години у Републици Србији живи 204.049 лица расељених са АП Косова и Метохије. На територији Београда живи 58.647 интерно расељених лица. Што се осталог дела Србије тиче, највећа заступљеност интерно расељених лица је у Рашком, Шумадијском, Нишавском и Топличком округу. У погледу етничке структуре, најбројнији међу расељеним лицима су Срби, а затим Роми, док Горанци, Бошњаци/Муслимани, Црногорци и остали чине мањински део популације. С обзиром да ИРЛ породице традиционално имају више деце, просечно ИРЛ домаћинство броји 4,16 чланова, домаћинство у потреби 4,42 (они којима је потребан неки вид помоћи због тешких и лоших услова живота/смештаја, ниских примања и неапослености), а ромско 5,21 члана.

Табела 54: Број интерно расељених лица по окрузима у Републици Србији, 2014. година

Назив округа	Број ИРЛ
Северно-Бачки	2.831
Средњо-Банатски	1.016
Северно-Банатски	254
Јужно-Банатски	1.955
Западно-Бачки	681
Јужно-Бачки	5.304
Сремски	1.170
Мачвански	997
Колубарски	882
Подунавски	11.085
Браничевски	2.344
Шумадијски	15.970
Поморавски	8.588
Борски	1.447
Зајечарски	1.562
Златиборски	1.761
Моравички	3.965
Рашки	30.472
Расински	9.929
Нишавски	12.374
Топлички	12.140
Пиротски	601
Јабланички	6.655
Пчињски	11.419
Београд	58.647
Република Србија укупно	204.049

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Картограм 2: Број интерно расељених лица по окрузима у Републици Србији, 2014. година

Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

У току 2014. године у АП Косово и Метохију су се вратило 310 расељених лица, (176 лица спонтано и 106 лица уз разне видове подршке) што представља повећање у односу на 2013. годину када се вратило 233 лица.

Што се тиче старосне структуре повратника, највећи број лица је у старосној групи од 30 до 49 година (27%) и од 0 до 14 година (23%).

Табела 55: Расељена лица која су се вратила у АП Косово и Метохију према општини повратка, полу и старости у 2014. години

Општина повратка	Пол	Свега	Старосна структура				
			0–14	15–29	30–49	50–64	65+
Гора	Ж	11	3	2	2	3	1
	М	9	3	/	2	3	1

Гњилане	Ж	21	4	5	9	1	2
	М	23	8	5	7	2	1
Исток	Ж	11	3	4	1	1	2
	М	10	3	1	3	2	1
Клина	Ж	3	/	2	1	/	/
	М	5	1	2	/	2	/
Косово Поље	Ж	6	1	4	1	/	/
	М	4	/	3	1	/	/
К. Каменица	Ж	15	3	5	3	1	3
	М	21	4	6	6	2	3
Дечане	Ж	/	/	/	/	/	/
	М	1	/	/	/	1	/
Ново Брдо	Ж	14	3	3	3	5	/
	М	17	5	5	5	2	/
Обилић	Ж	3	2	1	/	/	/
	М	1	/	1	/	/	/
Косовска Митровица	Ж	3	1	1	1	/	/
	М	1	/	/	1	/	/
Србица	Ж	2	1	/	1	/	/
	М	/	/	/	/	/	/
Призрен	Ж	24	3	6	4	5	6
	М	19	3	1	3	5	7
Штрпце	Ж	34	7	5	11	8	3
	М	37	12	5	14	4	2
Витина	Ж	2	/	/	/	1	1
	М	2	/	/	1	/	1
Вучитрн	Ж	6	1	2	2	/	1
	М	5	1	2	2	/	/
Укупно		310	72	71	84	48	35

Извор: Канцеларија за Косово и Метохију

Табела 56: Расељена лица која су се вратила на АП Косово и Метохију у 2014. години – према општини и начину повратка

Општина повратка	Број лица	Начин повратка			
	Укупно	Подржан	Организован	Спонтан	Друго
Гњилане	44	43	-	1	-
Гора	20	-	-	20	-
Исток	21	7	-	10	4
Клина	8	3	-	5	-
Косово Поље	10	-	-	10	-

Обилић	4	-	-	4	-
Призрен	43	-	14	29	-
Вучитрн	11	1	-	10	-
Косовска Каменица	36	-	-	32	4
Витина	4	1	-	3	-
Ново Брдо	31	2	-	27	2
Штрпце	71	45	-	22	4
Дечане	1	-	-	1	-
Косовска Митровица	4	4	-	-	-
Србица	2	-	-	2	-
Укупно	310	106	14	176	14

Извор: Канцеларија за Косово и Метохију

Б5. Статистика о унутрашњим миграцијама

Према процени Републичког завода за статистику укупан број становника у Републици Србији током протеклих 13 година смањено се за преко 370.000 људи. Иако се број становника у градовима повећао за преко 54.000, у осталим насељима број становника је опао за преко 425.000. Укупна полна структура становништва остаје углавном непромењена са 51,3% жена и 48,7% мушкараца.

Табела 57: Процене броја становника у Републици Србији за период 2001-2014. године, према типу насеља и полу

	Број становника (30.06.)			У градским насељима			У осталим насељима		
	Укупно	Мушко	Женско	Укупно	Мушко	Женско	Укупно	Мушко	Женско
2001	7.503.433	3.648.533	3.854.900	4.215.583	2.016.029	2.199.554	3.287.850	1.632.504	1.655.346
2002	7.500.031	3.647.190	3.852.841	4.233.303	2.023.817	2.209.486	3.266.728	1.623.373	1.643.355
2003	7.480.591	3.637.789	3.842.802	4.239.980	2.026.423	2.213.557	3.240.611	1.611.366	1.629.245
2004	7.463.157	3.629.194	3.833.963	4.249.544	2.030.310	2.219.234	3.213.613	1.598.884	1.614.729
2005	7.440.769	3.618.040	3.822.729	4.257.878	2.033.178	2.224.700	3.182.891	1.584.862	1.598.029
2006	7.411.569	3.603.698	3.807.871	4.263.386	2.034.616	2.228.770	3.148.183	1.569.082	1.579.101
2007	7.381.579	3.588.957	3.792.622	4.270.400	2.037.012	2.233.388	3.111.179	1.551.945	1.559.234
2008	7.350.222	3.573.814	3.776.408	4.275.245	2.038.642	2.236.603	3.074.977	1.535.172	1.539.805
2009	7.320.807	3.560.048	3.760.759	4.279.035	2.039.934	2.239.101	3.041.772	1.520.114	1.521.658
2010	7.291.436	3.546.374	3.745.062	4.283.985	2.041.975	2.242.010	3.007.451	1.504.399	1.503.052
2011	7.236.519	3.523.911	3.712.608	4.284.218	2.045.719	2.238.499	2.952.301	1.478.192	1.474.109
2012	7.201.497	3.506.934	3.694.563	4.273.973	2.042.083	2.231.890	2.927.524	1.464.851	1.462.673
2013	7.166.553	3.489.688	3.676.865	4.272.060	2.037.550	2.234.510	2.894.493	1.452.137	1.442.356
2014	7.131.787	3.472.746	3.659.041	4.270.367	2.035.772	2.234.595	2.861.420	1.436.974	1.424.446

Извор: РЗС

Подаци о унутрашњим миграцијама се прикупљају за сва лица која се трајно пресељавају унутар граница Републике Србије (без података за АП Косово и Метохију) и потом подносе пријаву - одјаву пребивалишта Министарству унутрашњих послова у чијој је надлежности вођење евиденције пребивалишта.

Укупан број лица која су мигрирала у оквиру граница Републике Србије је око 125.000 у 2014. години (досељена/одсељена лица).

Табела 58: Упоредни преглед досељеног и одсељеног становништва у Републици Србији према полу, 2014. година

		2014.		
		Укупно	Мушко	Женско
Србија-север (Београдски регион и Регион Војводине)	Досељено	78.813	35.649	43.164
	Одсељено	71.727	32.586	39.141
Србија-југ ⁸ (Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије)	Досељено	45.659	19.063	26.596
	Одсељено	52.745	22.126	30.619

Извор: РЗС

Што се тиче полне структуре досељеног и одсељеног становништва, у односу на мушкарце, жене у нешто већем проценту мигрирају код типа осталог насеља. На основу ових података можемо препознати тренд унутрашњих миграција из осталих у градска насеља, како међу женама, тако и међу мушкарцима.

Табела 59: Мигрантско становништво према типу насеља и полу, 2014. година (унутрашње миграције)

Област	Тип насеља	Досељено у %		Одсељено у %	
		Мушко	Женско	Мушко	Женско
Србија-север	Градска	79	78	78	73
	Остала	21	22	22	27
Србија-југ	Градска	53	50	51	46
	Остала	47	50	49	54
Република Србија	Градска	70	67	67	61
	Остала	23	33	33	39

Извор: РЗС

Табела 60: Мигрантско становништво по полу, 2014. година (унутрашње миграције)

Област	Досељено у %		Одсељено у %	
	Мушко	Женско	Мушко	Женско
Србија-север	45	55	45	55

⁸ Републички завод за статистику од 1998. године не располаже подацима за АП Косово и Метохију, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију.

Србија-југ	42	58	42	58
Република Србија	44	56	44	56

Извор:РЗС

Што се старосне структуре тиче, можемо закључити да највећи број миграната припада старосној групи од 15 до 64 година, док су на другом месту лица млађа од 15 година. Резултат оваквог кретања становништва има за последицу промену у старосној структури становништва посматрано до нивоа насеља, која представља најважнију структуру становништва са становништва демографског развитка једне земље.

Табела 61: Мигрантско становништво према старосним групама у Републици Србији, 2014. година (унутрашњемиграције)

Старост	Република Србија	Србија-север	Србија-југ
	Досељени		
0-14	18.135	11.790	6.345
15-64	98.578	62.162	36.416
65 и више	7.759	4.861	2.898
	Одсељени		
0-14	18.135	11.724	6.411
15-64	98.578	55.346	43.232
65 и више	7.759	4.657	3.102

Извор: РЗС

Б6. Унапређивање прикупљања података о категоријама миграната у Републици Србији

Република Србија већ годинама прикупља и разврстава податке у складу са захтевима Евростата и Уредбе 862/2007 Европског парламента и Савета од 11. јула 2007. године о Статистици европске заједнице о миграцији и међународној заштити. Иако је већина података усаглашена, постоји потреба за даљим унапређењем индикатора и разврставања података у следећим областима:

- у складу са Уредбом ЕУ о визним прописима (Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) број 810/09) која регулише и извештавање о издавању виза, потребно је уврстити и евиденције о издатим визама на годишњем нивоу према врстама издатих виза (А, Б, Ц и Д).
- када се ради о праћењу прекограничне покретљивости, поред укупног улазака и излазака потребно је пратити и број улазака према сврси уласка као и на којем граничном прелазу је лице ушло.

- код праћења унутрашњих миграција важно је пратити мотиве за унутрашње миграције, што би се омогућило увођењем питања о разлогу пресељења у образац.

Такође је потребно унапредити евиденције података које се односе на реинтеграцију повратника по реадмисији. Једна од препорука Прегледне експертске мисије Европске комисије за поглавље 24 из фебруара 2014. године била је да је потребно унапредити систем праћења процеса реинтеграције односно процену квалитета услуга које пружају надлежне институције на централном и локалном нивоу, како би се проценило колико су ефикасне спроведене мере. Након одржане ТАИЕКС експертске мисије са надлежним огранима, предложена је листа могућих индикатора за праћење реинтеграције повратника у Републици Србији:

- Број жалби упућених заштитнику права пацијената од стране повратника када је у питању остваривање права која произилазе из здравствене заштите и просечно време потребно за решавање ових спорова (Министарство здравља).
- Број здравствених књижица издатих повратницима. (Министарство здравља)
- Број обучених здравствених медијатора. Број повратника које прати сваки здравствени медијатор (Министарство здравља).
- Број повратника које прати сваки изабрани лекар (Министарство здравља).
- Број информативних сесија одржаних повратницима о здравственом систему у Републици Србији (Министарство здравља)
- Број јавних позива, пројеката и буџетских средстава опредељених од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја на локалном нивоу, који се односе на повратнике. (Министарство просвете, науке и технолошког развоја)
- Број повратника који су уписани у одговарајући разред (основна и средња школа) (Министарство просвете, науке и технолошког развоја)
- Број повратника који су попунили упитник за разврставање/полазак у одговарајући разред (Министарство просвете, науке и технолошког развоја)
- Број захтева за изједначавање сведочанстава и број захтева за нострификацију диплома. (Министарство просвете, науке и технолошког развоја)
- Број стипендија, финансијске подршке и бесплатних књига додељених повратницима (Министарство просвете, науке и технолошког развоја)
- Број путних листова издатих повратницима. (Министарство спољних послова)
- Број државних и иностраних донаторских активности које се односе на Роме који су повратници (број обухваћених породица и појединаца, обухваћених тема итд.) (Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом и Канцеларија за европске интеграције)
- Број невладиних организација (које су прошле на тендеру) које спроводе пројекте везане за повратнике. (Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом и Канцеларија за европске интеграције)
- Број локалних акционих планова посвећених Ромима/активности подршке повратницима. (Министарство државне управе и локалне самоуправе)
- Број чланака (у штампаним медијима) посвећених повратницима. (Министарство културе и информисања/Агенција за press clipping)
- Број пријављених случајева дискриминације (повратника), као и у односу на друге групе. (Заштитник грађана)

- Број јавних позива/пројеката посвећених повратницима финансираних од стране Комесаријата за јединице локалне самоуправе и број укључених општина (Комесаријат за избеглице и миграције)
- Број јавних позива/пројеката посвећених повратницима финансираних од стране Комесаријата намењених организацијама цивилног друштва, а везан је за повратнике. (Комесаријат за избеглице и миграције)
- Број повратника регистрованих на аеродрому Никола Тесла који су контактирали поверенике за избеглице и миграције на локалном нивоу. (Комесаријат за избеглице и миграције)
- Број локалних акционих планова који су ревидирани да укључе повратнике (Комесаријат за избеглице и миграције)
- Број одштампаних информатора посвећених правима и обавезама повратника. (Комесаријат за избеглице и миграције)
- Број људи смештених од стране Комесаријата у центре за ургентни прихват и дужина боравка у центру (Комесаријат за избеглице и миграције)
- Учесталост састанака Тима за имплементацију Стратегије за реинтеграцију повратника. (Комесаријат за избеглице и миграције)
- Број корисника који користи услуге Националне службе за запошљавање. (Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања)
- Број повратника укључених у активну политику запошљавања. (Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања)
- Број повратника који примају социјалну помоћ (Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања)
- Број повратника који користи друге услуге (негу обезбеђену од стране другог лица и др.). (Министарство за рад, запошљавање, социјална и борачка питања)
- Број повратника који користе адресу Центра за социјални рад као њихово привремено место боравка/боравиште. (Министарство за рад, запошљавање, социјална и борачка питања)
- Број регистрованих повратника који добијају подршку од стране Центра за социјални рад. (Министарство за рад, запошљавање, социјална и борачка питања.)

Миграциони профил Републике Србије за 2015. годину би требало да садржи ове податке.

Б7. ЗАКЉУЧАК

- У погледу имиграције Република Србија још увек није земља дестинације, чак ни међу земљама у региону, поготово за мигранте којима је циљ запослење. Државе из којих долази највише имиграната у 2014. години су Кина, Руска Федерација, Румунија, Македонија и Либија.
- Република Србија остаје изразито емиграциона земља и највећи део њене дијаспоре живи у СР Немачкој, Аустрији и Швајцарској.
- Након ступања на снагу јединственог Споразума о реадмисији са ЕУ 1. јануара 2008. године, велики број држављана Републике Србије бива враћен из земаља ЕУ. Међу овим лицима има особа које су изгубиле законски основ боравка на територији неке од држава чланица ЕУ, али се ипак доминантно ради о лицима која су затражила азил на територији држава чланица ЕУ након визне либерализације. Од укупног броја примљених захтева за реадмисију највише је поднето из Мађарске, СР Немачке

и Шведске. Највећи број повратника који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла” је из СР Немачке и Шведске. СР Немачка је Републику Србију ставила на листу безбедних земаља. На кључној седници у Бундесрату, 19. септембра 2014. године, Зелени су гласали да се Србија, Македонија и БиХ класификују као безбедне државе. Бундесрат, горњи дом немачког парламента у коме су заступљени представници свих 16 немачких покрајина, дао је сагласност на закон, којим се Република Србија проглашава земљом сигурног порекла. То значи да су захтеви за азил њених грађана у принципу неосновани, премда се појединачно могу потврдити и да се поступак за повратак азиланата у домовину скраћује. Поред Србије, земљама сигурног порекла проглашене су и Македонија и Босна и Херцеговина.

- Република Србија је у последњих пар година постала све значајнија и фреквентнија транзитна земља за бројне мигранте из Азије и Африке који желе да стигну у земље ЕУ, па је и број исказаних намера за азила у знатном порасту, а такође се очекује и даљи пораст у будућности. У протекле две године (2013. и 2014.) драстично је повећан број тражилаца азила из ратом погођених подручја и земаља у којима се систематски крше основна људска права: Сирије, Еритреје, држава западне Африке, док су држављани Авганистана, Пакистана, Сомалије и земаља Магреба (Алжир, Мароко, Тунис) константно присутни током свих година постојања азилног система Србије у значајном уделу.
- У Републици Србији још увек је актуелно питање избеглишта и интерног расељења. Праћењем тренда из 2009. године увиђа се да се број избеглица смањује за око 10.000 годишње, док број ИРЛ остаје углавном непромењен. Имајући у виду немогућност одрживог повратка, интерно расељење остаје велики изазов за Републику Србију. Смањење броја избеглица, није резултат повратка тих лица у државе претходног пребивалишта, већ процеса интеграције у Републици Србији.
- Промене у броју становника у Републици Србији делимично су узроковане ниским, односно негативним природним прираштајем, што је последица ниског наталитета (међу најнижим у европским земљама) и високог морталитета, депопулацијом аграрних крајева, као и одливом становништва у иностранство (економске миграције, одлив мозга, итд.) на привремени рад/боравак који све више има карактер трајног останка, а који је стално присутан слабијег или јачег интензитета.

Ц. Миграције и развој у Републици Србији

У овом делу представљен је миграционо развојни нексус као и међународне иницијативе које су кључне за развој овог концепта који има велики утицај на креирање миграционих политика на глобалном нивоу. Након полазних претпоставки нексуса, биће представљена релевантна документа за укључивање миграција у развојне токове.

У централном делу се анализира на који начин се миграциони потенцијал у Републици Србији користи у развојне сврхе кроз коришћење дознака, инвестиције дијаспоре, политике прилива мозгова и циркулације знања. На крају је дата анализа социо- економског контекста који утиче на миграције, где су идентификовани главни фактори који утичу на миграције: демографски трендови, регионални развој, макроекономски индикатори, образовање и социјална заштита.

Ц1. Миграционо развојни нексус: концепт деловања и трендови на глобалном нивоу

Још од 1960-их година теоретичари су испитивали међуповезаност миграција и развоја, сматрајући да миграције доприносе развоју земље дестинације и штете земљама порекла. Међутим, схватање да мигранти могу допринети и развоју земље порекла се тек појавило у протеклој деценији, па миграционо развојни нексус постаје широко заступљен у студијама миграција, али и међу креаторима политика и у донаторској заједници. Генерална скупштина УН-а је организовала 2006. и 2013. године Дијалог на високом нивоу о миграцијама и развоју, а један од осам закључака дијалога из 2013. године је интегрисање миграција у политике развоја. Укључивање миграција у развојне политике је такође била и препорука Извештаја Глобалне комисије о међународним миграцијама: Миграције у међуповезаном свету – нови правци деловања из 2005. године. Глобални форум о миграцијама и развоју основан је као међународна платформа на којој представници држава и међународних организација једном годишње могу да разматрају иницијативе и политике које имају за циљ да укључе миграције у развојну компоненту држава.

Главни разлог за преовладавање миграционо развојног нексуса је био нагли раст дознака на глобалном нивоу. Наиме, према подацима Светске банке из 2013. године, раст дознака је једини ток међународног новца који се константно и континуирано повећавао у време глобалне финансијске кризе, од 150 милијарди долара годишње у 2004. години до 414 милијарди долара 2013. године. Дознаке представљају велику материјалну корист за земље порекла миграната, имајући у виду да је њихова укупна вредност на глобалном нивоу три пута већа од званичне развојне помоћи коју развијене земље шаљу државама глобалног југа. Иако су дознаке намењене за приватну потрошњу домаћинстава која их примају оне имају велики утицај на развој локалних економија. Из тог разлога у протеклој деценији је повећано интересовање међународне заједнице да се испита како се предност од дознака може максимизирати, односно како дознаке могу довести до економског развоја и смањења сиромаштва.

Паралелно са увиђањем значаја дознака за развој земље порекла, ради се и на развијању политика које би ублажиле негативне последице одлива мозгова. Спроведена су бројна истраживања о миграцијама и развоју и решење за проблем одлива мозгова се види у програмима прилива мозгова и циркулације знања којима ће висококвалификовани мигранти у дијаспори трансфером својих знања и вештина унапредити своје земље порекла.

Међународне организације и државе подржавају програме прилива мозгова, циркулацију знања и коришћење дознака у циљу смањења сиромаштва па је тако спроведен низ пројеката на међународном нивоу чији је циљ да се искористи потенцијал миграната и њихових вештина како би се развиле земље глобалног Југа.

1.1. Укључивање миграција у развојно планирање: приручник за доносиоце одлука

Глобална група за миграције⁹ је 2010. године издала документ Укључивање миграција у развојно планирање: приручник за доносиоце одлука који је намењен државним службеницима из различитих министарстава који се баве миграцијама, националним и регионалним доносиоцима одлука, званичницима из УН и других међународних организација које подржавају процес, као и представницима цивилног сектора и научне јавности.

Приручник наводи разлику укључивања миграција у развојне политике у односу на друга секторска питања управо због људских права миграната. Димензија људског развоја значи да су економске мере стављене у контекст који укључује побољшање живота људи, као и да се разматра проширени приступ социјалним услугама и повећана политичка партиципација. Полазна основа приручника је да међународна миграција доприноси развоју самих миграната, њиховог знања и вештина, развоју заједница у које одлазе али и развоју домаћинстава и заједница које напуштају. Приручник анализира конкретне кораке које државе треба да спроведу како би се миграције укључиле у развојно планирање и подељен је на три дела:

1. **Преглед миграција и развоја** – објашњава међузависност миграција и развоја и детаљно наводи предности укључивања миграција у развојне стратегије.
2. **Процес укључивања миграција у развојно планирање** – детаљно разрађује институционални оквир који мора постојати како би се миграције интегрисале у шири развојни контекст.
3. **Преглед искустава миграционих и развојних програма** – набраја постојеће иницијативе, програме и најбоље праксе.

⁹ Глобална група за миграције је међуагенцијаска група која обухвата 16 организација које се баве питањима битним за миграције и развој: ИОМ, ИЛО, УНХЦР, УНЦТД, УНДП, УНДЕСА, УНЕСКО, УНФПА, ОХЦХР, УНИЦЕФ, УНИТР, УНОДЦ, Светска Банка, УН регионалне комисије, УНИФЕМ, СЗО

1.2. Пројекат Укључивање миграција у националне политике развоја

У Републици Србији се од 2014. до 2018. године спроводи пројекат *Укључивање миграција у националне политике развоја*, као део глобалног програма који се спроводи у још седам земаља: Молдавији, Мароку, Јамајци, Киргистану, Еквадору, Бангладешу и Тунису. Како је већ поменуто, пројекат спроводи ИОМ и УНДП а финансира га Швајцарска агенција за развој и сарадњу. Циљеви програма су пружање подршке земљама да интегришу миграције у националне развојне политике и подстицање активног партнерства између земаља у области миграција и развоја. У Републици Србији пројекат подржава укључивање миграције у секторске политике кроз бројне анализе, формулисање конкретних политика и јачање механизма координације. У том циљу спроводи се следеће активности:

- Прикупљање података на пољу миграција и развоја у циљу успешног планирања развојне политике, кроз проширивање Миграционог профила Републике Србије проблематиком миграција и развоја, као и добијањем нових података о унутрашњим и спољашњим миграцијама. Такође, разматрају се утицаји радних миграција на демографске трендове и стање на тржишту рада, као и утицај дијаспоре на развој у Републици Србији. Спроводи се и истраживање о заступљености миграција у академским курикулима.
- Препознавање и спровођење националних приоритетних активности у области миграција и развоја, кроз укључивање везе миграција и развоја у стратешка документа која се припремају или ревидирају, али и јачањем капацитета Комесаријата за избеглице и миграције за праћење миграција и миграционих сервисних центара за будући рад у области радне миграције.
- Подршка у повезивању и координисаном раду институција, кроз обуке на тему миграција и развоја намењене државним службеницима на националном и локалном нивоу.
- Укључивање проблематике миграција и развоја у УН Програмски оквир за помоћ (УНДАФ).

Ц2. Коришћење дознака у развојне сврхе у Републици Србији

Један од позитивних ефеката међународних миграција на земљу порекла су дознаке које емигранти шаљу члановима својих породица или другим припадницима својих социјалних мрежа у земљи порекла. Како ће се дознаке користити зависи од макроекономског стања у земљи, али и економског статуса самог мигранта и домаћинства која су примаоци дознака. Дознаке су у периоду од 2005. до 2010. године учествовале са 15,3% у укупном бруто домаћем производу (БДП-у) земље, док је 2004. године Република Србија била на 11. месту у свету по износу примљених дознака. Упркос њиховом обиму, дознаке доминантно одлазе у потрошњу и куповину некретнина, а занемарљиво мало у инвестиције, штедњу и развој локалне заједнице.

Према подацима Светске банке, вредност примљених дознака у 2014. години у Републици Србији износила је 3,66 милијарди долара, од чега је 2,82 милијарде долара стигло из европских земаља. Високо учешће европских земаља је разумљиво када се има у виду истраживање Међународног фонда УН за пољопривредни развој које наводи да Република Србија има 1,318 милиона миграната у иностранству, од чега је 1,019 милиона у европским земљама. Према истом истраживању највише дознака је стигло из СР Немачке, 632 милиона долара, што чини и немачко-српски коридор дознака једним од најзаступљенијих. Из Француске је стигло 213 милиона долара, а значајно су заступљене и Аустрија, Холандија и Швајцарска. У 2014. години дознаке су износиле 8% БДП-а Републике Србије.

У Републику Србију је у 2013. години ушло 2,86 милијарди евра на име личних трансфера. Када се упореди са европским земљама, Република Србија има сличан прилив као Пољска (2,8 милијарди евра) и Велика Британија (2,3 милијарди евра). Према подацима НБС, од 2007. до 2013. године у Републику Србију је по основу дознака ушло 19,55 милијарди евра. Процењује се да је овај износ и већи, јер се доста новца шаље и неформалним путем. Највећи износ дознака је послат 2009. године -5,5 милијарди долара, а дознаке највише стижу из земаља у којима живи највећи део дијаспоре, као што су СР Немачка, Аустрија, Швајцарска, САД, Француска па прилив новца из ових земаља износи 32,2% укупног прилива девизних дознака. Новчане дознаке представљају један од важних стубова макроекономске стабилности а њихов трансфер у периоду од 2000. године до данас је у просеку чинио 13,7% БНП-а. Сваки грађанин је на овај начин из иностранства добио у просеку 700 долара годишње.

Истраживања о дознакама у Републици Србији нису заступљена у великој мери, па је тешко дати анализу о ефектима дознака на развој локалне економије. РЗС тренутно спроводи Анкету о дознакама у оквиру пројекта финансираног из ЕУ предприсупних средстава и резултати ове студије ће бити доступни за наредни Миграциони профил. Како су у протеклом периоду урађене студије које мапирају швајцарско-српски и немачко-српски коридор, биће представљени њихови резултати како би се могла добити детаљнија слика о коришћењу дознака и заступљености формалних канала трансфера.

ИОМ је 2007. године израдио студију о домаћинствима која примају дознаке из Швајцарске. Спроведено је теренско истраживање на узорку од 343 породице из Петровца на Млави и Туприје као и са фокус групама у Београду. Истраживање је показало да готово све породице примају дознаке из иностранства (91%) док 40% породица прима дознаке континуирано у протеклих 20 година. Учесталост и обим дознака варирају, али је евидентно да дознаке имају кључну улогу у смањењу сиромаштва, с обзиром да учествују са 40% у месечним приходима домаћинстава и да на годишњем нивоу домаћинства добију 4.800 швајцарских франака.

Табела 62: Укупни месечни приходи домаћинстава у Републици Србији која примају дознаке у швајцарским францима

Врста прихода	Приходи	%
Приход од дознака (процена)	400	40

Остали приходи (плате, пензије)	590	60
Укупан месечни приход	990	100

Извор: ИОМ-ова студија из 2006. године, Примање дознака из Швајцарске

Највећи део дознака одлази на текућу потрошњу и покривање елементарних дневних трошкова. Економска активност је углавном усмерена на изградњу и куповину кућа и у мањој мери на проширење пољопривредне производње. Имајући у виду да се ради о пољопривредним домаћинствима, разумљиво је што нема значајнијег улагања у пословне активности.

Табела 63: Коришћење дознака из Швајцарске у домаћинствима у Републици Србији, проценат испитаних домаћинстава

Потрошња и социјални издаци	%	Економска ективност и стицање имовине	%
Комуналије (вода, струја, гас)	64	Куповина/побољшање/градња куће	51
Телефон	51	Ширење пољопривредне производње	27
Нафта/транспорт	48	Куповина земље	9
Храна	36	Куповина/почетак/одржање бизниса	8
Лекови/здравље	34	Куповина стоке/стада	8
Кућни апарати/намештај	34	Више образовање	2
Одећа	20	Штедња	1
Школовање деце	11	Отплата кредита за бизнис/кућу	1
Забава	6		
Трошкови одржавања куће	4		
Помоћ/зајмови другима	1		
Отплата дугова/зајмова	1		

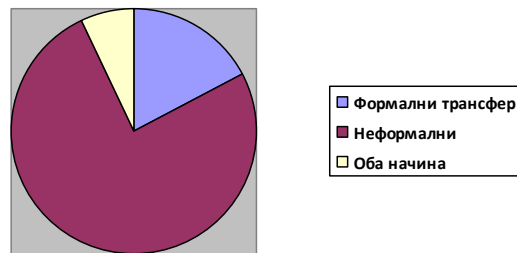
Извор: ИОМ-ова студија из 2006. године, Примање дознака из Швајцарске

Истраживање показује и да доминирају неформални трансфери дознака. Иако су неформални канали скупљи (провизија за слање дознака преко Western Union је 7%, трансфер преко банке 3-4%, док превозници узимају 8-10%) већина миграната се и даље опредељује за њих. Ово је резултат неповерења које емигранти из Републике Србије имају у домаћи финансијски систем због искуства из '90-их, колективне штедње и времена санкција када се дознаке нису могле

слати формалним путем. Такође, честа је пракса да припадници дијаспоре врше трансфер преко пријатеља и рођака.

Студија из 2006. године која је рађена под покровитељством Швајцарског секретаријата за економску сарадњу показује да мигранти из Швајцарске шаљу између 2,1% и 5,4% свог годишњег дохотка, као и да мигранти шаљу континуирано дознаке скоро две деценије, у просеку од 4 до 9 пута годишње. Додатно је уочено да друга генерација миграната углавном не шаље дознаке. Узорак од 600 миграната на којем је рађена студија показао је да 75% врши трансфер неформалним каналима, 17% формалним, а 7% користи оба начина трансфера.

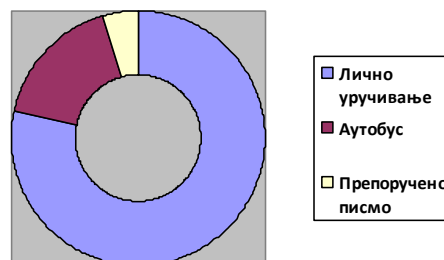
Графикон 10: Начин трансфера дознака из Швајцарске у Републику Србију

Извор: ИОМ-ова студија о Швајцарско-Српском коридору дознака, пријем дознака из Швајцарске

Приликом неформалног трансфера доминира лично уручивање (87%), затим трансфер преко аутобуса (19%) и путем препорученог писма (5%). Мигранти који користе формалне трансфере најчешће то раде преко банке (73%) и компаније за трансфер новца (20%).

Графикон 11: Врсте неформалног трансфера из Швајцарске у Републику Србију

Извор: ИОМ-ова студија о Швајцарско-Српском коридору дознака, пријем дознака из Швајцарске

Препорука студија је да би успостављање партнерства између финансијских институција Републике Србије и Швајцарске као и побољшање банкарских услова које би охрабрило инвестирање у мала и средња предузећа у Републици Србији, допринело коришћењу дознака у развојне сврхе и већој употреби формалних канала за трансфер дознака.

Студија Светске банке о немачко-српском коридору показује да 50% миграната користи неформалне канале, док они који користе формалне канале то углавном раде преко банака (40%) и много мање преко компанија за трансфер новца (10%). Чињеница да половина од укупног броја дознака остаје ван финансијског система је уједно и главни изазов креаторима политика, с обзиром да се укупни токови дознака не могу квантификовати, па самим тим ни разумети у потпуности њихове карактеристике, трендови и утицај на смањење сиромаштва и развој.

За Републику Србију би било значајно да смањи трошкове трансфера дознака и коришћење неформалних облика трансфера, те је зато потребно радити на усмеравању дознака у развојне канале, што је и била једна од препорука 2010. године са међународне конференције о новчаним дознакама српске дијаспоре коју је УНДП организовао са тадашњим Министарством за дијаспору са циљем да се трансфер учини доступнијим и лакшим. Такође је неопходно да се подстакне пласирање дознака у производне инвестиције, како би дознаке имале већи ефекат на локални развој.

Ц3. Инвестиције дијаспоре

Припадници дијаспоре могу имати значајну улогу као инвеститори у матичној земљи с обзиром да имају низ предности због свог искуства и вештина, нове професионалне културе, низа пословних контаката у земљи порекла и земљи одредишта који олакшавају сарадњу.

У циљу промовисања могућности за инвестирање, бивше Министарство за дијаспору је 2010. године објавило Први мултимедијални каталог „Могућност улагања у општине Србије“, са конкретним инвестиционим пројектима. Каталог је припремљен у сарадњи са локалним самоуправама, Привредном комором Србије и центрима за дијаспору који функционишу при Регионалним привредним коморама и садржи 193 пројекта за улагање у 68 градова и општина Републике Србије. Највећи део пројеката (40,6%) се односи на могућност улагања у постојеће или нове капацитете у туризму, 20,3% на могућности улагања у индустријске зоне, 18,7% у инфраструктуру, 9,3% у области екологије, а 8,6% пројеката се односи на област аграра и производњу здраве хране. Министарство је и носилац пројекта „Улагања у Србију“ где се представљају појединачни страни инвеститори из дијаспоре (Шведска, Канада, Велика Британија).

У Привредној комори Србије постоји Пословни савет за дијаспору, који чине чланови дијаспоре и представници ресорних министарстава. При локалним привредним коморама основано је 16 центара за дијаспору, а постоји и 12 канцеларија за дијаспору у општинама где више од 10% становништва живи у емиграцији. Како би се омогућила размена искустава и знања између припадника дијаспоре и матице основан је и виртуелни Дијаспора клуб, а издаје се и информативни лист Дијаспора инфо који је намењен дијаспори.¹⁰ Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, организовала је праксе за студенте из дијаспоре у компанијама и државној управи у земљи, како би им пружила подстицај за повратак.

¹⁰ ИОМ студија о унутрашњим и спољним миграцијама са посебним освртом на унутрашње миграције младих, 2015. година

Од 2000. године дијаспора је инвестирала преко 550 милиона долара у привреду Републике Србије и оснивањем малих и средњих предузећа запослила 22.000 људи. Међутим, када се има у виду однос који је уобичајен у другим земљама (50% инвестиције, а 50% дознака из дијаспоре), у Републици Србији тај однос износи 10% инвестиције, а 90% дознаке, јасно да је неопходно интензивирати сарадњу са дијаспором у циљу привлачења инвестиција. Ово подразумева идентификовање конкретних пројеката где би се могло наћи интересовање у дијаспори, али и усвајање сета мера којима би се припадници дијаспоре подстакли да учествују у развојним програмима: преференцијални кредити, трансфер социјалних права, пензија, пореске олакшице, фискални подстицаји итд. Сет конкретних подстицаја транснационалном предузетништву у Републици Србији би резултирао и већим ангажманом дијаспоре.

Ц4. Прилив мозгова и циркулација знања: повратак висококвалификованих стручњака

Република Србија је земља са изразитом емиграцијом високообразовних кадрова, а према истраживањима, већ две деценије је водећа земља у региону по одливу мозгова (brain drain), што представља специфичан облик миграције становништва који се односи на одлазак високообразовних стручњака. Тешка економска ситуација коју карактерише висока незапосленост, пад животног стандарда, слабе перспективе за каријерни развој, само су део разлога којима се објашњава континуирана емиграција, за коју се процењује да годишње износи до 15.000 људи.

Без обзира да ли је исељавање мотивисано економским, политичким, образовно-научним или другим разлозима, оно увек представља губитак људских ресурса и губитак интелектуалног потенцијала државе. Један од главних развојних фактора у земљама које теже да буду глобално конкурентне и економски стабилне јесте млада висококвалификована радна снага, па зато њихова емиграција директно утиче на конкурентност и стабилност земље. Образовни профили који се запошљавају у иностранству тамо остварују своју делатност, док матична држава остаје ускраћена за њихове доприносе и професионалне резултате. Како одлив мозгова представља политички, економски и друштвени проблем, неопходно је сагледати мере и могућности да се миграциони токови високообразованих стручњака искористе на најбољи могући начин.

С обзиром да држава не може зауставити одлив мозгова неопходно је предузети ширу иницијативу, односно организовати стручну и научну дијаспору и повезати домаће институције са страним образовним и истраживачким организацијама у иностранству ради обостране користи. У том циљу потребно је искористити и нове информационе технологије за грађење продуктивних креативних мрежа. Ангажовање стручњака из дијаспоре на домаћим пројектима у циљу трансфера њиховог знања ће довести до „добитка у мозговима“ (brain gain), па је зато потребно развијати brain gain политике.

Стратегија очувања и јачања односа матичне државе и дијаспоре и матичне државе и Срба у региону из 2011. године је предвидела стратешким циљем бољу искоришћеност капацитета дијаспоре и Срба у региону у подстицању привредног развоја Републике Србије, јачање

научног, технолошког, културног, просветног и спортског потенцијала земље. Како би се увидело колико је урађено по питању коришћења капацитета дијаспоре, у овом делу биће поменути неки од главних пројеката који су спроведени у циљу повратка висококвалификованих стручњака.

Пројекте повратка стручњака су углавном спроводиле међународне организације. ИОМ је у периоду од 2011. до 2012. године спровео пројекат „Миграције за развој на Западном Балкану (MIDWEB)“, чија се једна компонента односила на повратак стручњака и реализовано је 15 привремених и 2 виртуелна повратка у Републику Србију. Организације које су биле домаћини и имале корист од трансфера знања су биле Јат Ервејз, Share фондација, Архитектонски факултет, Факултет уметности и Национална алијанса за локални економски развој - НАЛЕД.

Светски универзитетски сервис Аустрије, WUS Austria је у оквиру „Brain gain пројекта за Западни Балкан“ у периоду од 2002. до 2011. године спроводио повратак стручњака, кроз систем менторства, истраживања и гостујућих предавања. У Републици Србији је одржано преко 309 предавања и гостујући предавачи су наставили сарадњу са националним институцијама и такође учествовали у додатним пројектима.

Како највише студената емигрира са техничких факултета, Електротехнички, Машински, Технолошко-металуршки и Грађевински факултет у Београду су у партнерству са општином Палилула и Иницијативом за демократску транзицију, а уз подршку Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), основали Пословно технолошки инкубатор техничких факултета у Београду 2007. године. Циљ инкубатора је да се створи инструмент за подршку младим образованим људима да започну и развију сопствени бизнис и тако остану у земљи, као и да се створе услови за популаризацију резултата научно истраживачког рада професора и сарадника. Инкубатор даље настоји да створи нова мала и средња предузећа у области високих технологија. Како би се реализовали ови циљеви, кроз инкубатор се образују студенти завршних година и дипломци за започињање сопственог бизниса, а након оснивања се пружа помоћ новооснованим предузећима преко низа услуга инкубатора. Инкубатори тако обезбеђују подршку у раној фази развоја бизниса покривајући део трошкова (изнајмљивање канцеларијског и истраживачког простора, технолошке и телекомуникационе инфраструктуре), административне помоћи (правна регулатива, књиговодство) као и пословно саветовање (бизнис план, менаџмент, маркетинг). Посебно је интензивирана сарадња са технолошким стручњацима у дијаспори и унапређена је промоција извоза, кроз развијање технолошких платформи за промоцију извоза.

Резултати инкубатора показују да је до сада 600 студената прошло обуку на тему започињања сопственог бизниса и основана су 44 стартап предузећа из различитих области високих технологија. У њима је радно ангажовано 280 младих инжењера, од којих су њих 25 повратници из иностранства. Такође су развијене 33 иновације, пријављено је 9 патената и развијен сервисни и пројектни центар. У оквиру трогодишње сарадње са Швајцарским секретаријатом за економске послове, основано је 25 стартап фирми и запослено више од 100 људи. Нека од ових предузећа су добила најпрестижније награде и признања за своје услуге и производе у Републици Србији и у иностранству. Битно је нагласити да су поједина предузећа већ од самог оснивања била извозно оријентисана, попут компанија „Битгеар“ и ХТЕЦ, које

су након само неколико година рада доспеле на листу 50 најбрже растућих технолошких компанија у централној Европи.

Основан је и Фонд за иновационе делатности, који подржава и финансира пројекте у приоритетним областима науке и технологије кроз Програм раног развоја и Програм суфинансирања иновација, који су намењени приватном сектору и малим и средњим предузећима. Први програм подржава стартап и спиноф компаније са грантом до 80.000 евра до 12 месеци, а други је усмерен на комерцијализацију истраживања и развоја, као и на међународну сарадњу са компанијама са грантом до 300.000 евра на период од 24 месеца, уз обавезу дељења прихода од продаје.¹¹ Подстицање бизнис иновација у домену високе технологије се одвија и кроз научно-технолошке паркове у Београду, Новом Саду, Нишу, Лесковцу и Крагујевцу.

Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону, као главни механизам подршке младим припадницима дијаспоре спроводи конкурсе за суфинансирање пројеката који својим квалитетом доприносе очувању и јачању веза матичне државе и дијаспоре. Пројекти прилива мозгова и циркулације знања који су спровођени су показали да постоји велико интересовање за сарадњу у научној дијаспори. Стога је неопходно интензивирати ове пројекте и учинити их одрживим, како не би зависили од међународних донација и како би се могли максимално искористити научни капацитети дијаспоре за развој науке у Републици Србији.

Ц5. Демографски трендови

Миграционе токове треба посматрати у светлу ширих демографских трендова у Републици Србији. Демографске трендове последњих деценија карактерише смањење броја становника, депопулација руралних подручја, старење становништва и неповољан однос зависних категорија становништва у односу на категорију радног узраста.

Према актуелним показатељима РЗС, процена броја становника 2014. године износи 7.131.787, од чега 51,3% чине жене а 48,7% мушкарци. Настављен је тренд депопулације, те је и коефицијент растанстановништва, у односу на претходну годину, негативан и износи -4,9%.И поред смањења укупног броја становника, Београдска и Јужнобачка област бележе лаган пораст становништва. У односу на процењен број становника претходне године, највећи релативни пад броја становника (1,5%) забележен је у Зајечарској области, док је највећи релативни пораст забележен у Београдској области (0,3%). У Републици Србији 50% становништва живи у само шест области – највише у Београдској (1.675.043 или 23,5%) и у Јужнобачкој области (616.378 или 8,6%), док најмање становника имају Топличка (88.513 или 1,2%) и Пиротска област (89.191 или 1,3%).Између пописа 2002. и 2011. године, становништво Републике Србије смањено је за 363.000. Главни узроци опадања броја становника су негативан природни прираштај и спољне миграције. Неповољне демографске карактеристике као што су старење популације, депопулација руралних подручја и неједнаки регионални развој значајно утичу на кретања радне снаге и захтевају адекватне мере у области радне миграције.

¹¹ Буџет за 2011 је износио 8,4 милиона еура, обезбеђен из ИПА фондова ЕУ и уз подршку Светске банке (Павлов, ет ал, 2014:18, у ИОМ студији о унутрашњим и спољним миграцијама са посебним освртом на миграције младих, 2015. година)

У 2013. и 2014. години настављен је тренд негативног природног прираштаја. У 2013. години живорођених је било 65.554, док је број умрлих скоро двоструко већи (100.300), па природни прираштај износи -34.746. Негативни природни прираштај је остао и током 2014. године (-34.786), живорођених је било 66.46, док је број умрлих био скоро дупло већи (101.247). Основни разлог негативног природног прираштаја је низак фертилитет и висока стопа смртности услед старења становништва. Ниво фертилитета који је у 2010. години износио 1,4 је нижи од просека у Европској унији и за 35% нижи од фертилита који је потребан за просту репродукцију.¹² На негативне трендове у рађању значајно утиче и одлагање рађања првог детета или одустајање од рађања (просечна старост мајки приликом рођења првог детета повећана је са 25,3 у 2002. години на 29,2 у 2014. години).

Попис становника из 2011. године показује да је Република Србија једна од најстаријих земаља у свету. Просечна старост становника је 42,2 године¹³ (40,86 година код мушкараца, а 43,55 година код жена), индекс старења је 1.22¹⁴, удео становника старијих од 65 година у укупној популацији је 17,4%, док је удео популације која има мање од 15 година 14,3 %. Регион јужне и источне Србије је најстарији са просечном старосћу од 43,3 године. Просечна старост укупног становништва у Републици Србији константно расте и у 2014. години износи 42,6 година (мушкарци 41,2 и жене 43,9). Процес старења становништва последица је све мањег удела младог становништва (0–14 година) у укупном становништву, које у 2014. години износи 14,4%, док је удео старијих од 65 година у укупном становништву 18,2%. Радно способно становништво старости 15–64 године чини 67,4% укупне популације. Удео женског становништва старости 15–49 година (фертилни контингент) у укупном становништву износи 22,2%.

Република Србија има регресивну популациону пирамиду. Однос између великих старосних група младих (до 15 година), старих (65 и више година) и радно способног становништва (15–64 године), показује у којој мери је радни контингент оптерећен зависним становништвом (младима и старима). Процес демографског старења становништва условљава промену у структури зависног становништва, удели младих се смањују (са 15,8% на 14,3% у периоду од 2002. године до 2011. године), док се удели старог становништва повећавају (са 16,7% на 17,4%)¹⁵. Додатан проблем је висок коефицијент зависности старих¹⁶ који износи 25, што значи да на четири радно способна становника долази једно лице старије од 65 година, па ће све већи број пензионера морати да буде подржаван од стране оних који су и даље радно активни, што је важан показатељ за планирање одрживости пензионих шема. У 2014. години, демографске трендове највише осликава стопа зависности старог становништва, који је најизразитији у Зајечарској (40,6) и Пиротској (36,1) области, док је најмање оптерећење радне снаге у

¹² ИОМ студија о утицају демографских и миграционих токова на Србију, 2011

¹³ Просечна старост становништва израчунава се као количник укупног броја година и укупног броја становника и има граничну вредност од 30 година, изнад које се становништво сматра старим.

¹⁴ Индекс старења представља однос старијих од 60 година и младих 0–19 година и има граничну вредност 0,4 изнад које се становништво сматра старим.

¹⁵ Демографски преглед. 2013. Попис становништва 2011. године: основне структуре популације Србије.

¹⁶ Коефицијент зависности старог становништва је однос становништва старости 65 година и више у односу на становништво старости 15–64 година, помножен са 100. Овај показатељ даје нам број појединаца у старосној доби за пензију на 100 лица у економски активној старосној доби.

Пчињској области (20,8). Према проценама у 2014. години, у Републици Србији стопа зависности старог становништва износи 27,1.

Демографски пад радно способне популације ће захтевати ефикаснији образовни систем посебно међу онима који тек улазе на тржиште рада. Како би се ублажила погоршана демографска ситуација смањења радне снаге, управљање миграцијама мора бити рађено на стратешки начин у складу са дугорочним економским развојем и потребама тржишта рада у Републици Србији. Ови изазови захтевају нова решења која могу укључити имиграцију радника из суседних земаља и систем подстрека младим радницима из неразвијених региона.¹⁷

Што се тиче емиграције, у периоду између последња два пописа становништва, земљу је напустило 146.500 грађана који нису исказани у Попису из 2011. године, а укупан број спољних миграната је 313.411 лица, од којих је 132.534 лица емигрирало у последњих пет година¹⁸. Према истраживањима, заснованим на подацима Пописа из 2011. године уочљиве су одређене правилности у вези са токовима миграција из појединих региона у Републици Србији ка суседним земљама и другим земљама у ближем географском окружењу. Из Шумадије и са подручја западне Србије становништво се најчешће исељава у БиХ (58,89%), а у Републику Хрватску најчешће су миграције из АП Војводине (59,95%). Миграциона кретања ка Црној Гори су најчешћа из Шумадије и са подручја Западне Србије (39,68%), а потом из АП Војводине (24,07%). У Словенију се исељавају грађани Републике Србије настањени у различитим деловима земље - из источне Србије их је 37,97%, из АП Војводине 25,70%, а из Шумадије и Западне Србије 24,00%.¹⁹

Ц6. Регионалне разлике и унутрашње миграције

Регионални диспаритети у Републици Србији су међу највећима у Европи, како је наведено у Другом Националном извештају о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва. Према степену развијености јединица локалних самоуправа, од укупно 145 општина и градова, 46 је изузетно неразвијено, од чега 23 припада групи девастираних подручја, односно општина чији је степен развијености 50% испод националног просека. Главни проблеми регионалног развоја су: незапосленост и социјална искљученост, демографска девастација, неповољна образовна структура становништва, недовољна конкурентност привреде, недовољно развијена инфраструктура, незавршен институционални оквир и недовољна програмска и пројектна припремљеност администрације²⁰.

Велике су разлике у регионима и у односу на ризик од сиромаштва. Према Анкети о приходима и условима живота (Survey on Income and Living Conditions - SILC) спроведеној у Републици Србији, стопа ризика од сиромаштва у укупној популацији износила је 24,6% у 2012. години. Град Београд једини има нижу стопу ризика од сиромаштва (11,6%) у односу на

¹⁷ ИОМ истраживање о радним миграцијама и утицају на демографску слику и тржиште рада Србије, 2015

¹⁸ ИОМ студија, Утицај образовања на језицима националних мањина на спољашње и унутрашње миграције припадника националних мањина, 2015.

¹⁹ Владимир Станковић, Србија у процесу спољних миграција, Републички завод за статистику, Београд, 2015.

²⁰ Влада Републике Србије, 2014

просечну. Најугроженији су регион источне и јужне Србије (31%), затим Шумадија и западна Србија (28,2%).

Овакве регионалне неједнакости за последицу имају изразите унутрашње миграције ка развијенијим регионима. Доминантни миграциони правци су од јужних ка северним крајевима земље и из руралних у урбане делове, па се тако стварају руралне депопулационе зоне. У 2009. години негативни раст популације је забележен у 157 од 165 градова. Позитиван раст популације је регистрован у четири београдске општине (Земун, Палилула, Сурчин и Чукарица), Новом Саду, Сјеници и Тутину. Када се посматра дистрибуција доходака, највиши доходак је забележен у Београду и Јужној Бачкој а најнижи у Топличком и Јабланичком дистрикту (60% испод националног просека).²¹

У 2014. години, позитиван миграциони салдо је забележен једино у Београдском региону (7.505), док је негативан миграциони салдо забележен у Региону Војводине (- 419), Шумадије, Западне Србије (-4.217) и Јужне и Источне Србије (-2.869). Према проценама становништва по типу насеља, у Републици Србији преовлађује градско становништво (59,9%). Оно је демографски млађе од становништва осталих насеља; просечна старост градског становништва је мања од просечне старости становништва у тзв. осталим насељима, а разлика је 2,4 године. У градским насељима је мања вредност индекса старења (121,5 према 151,4), као и стопе зависности старијих од 65 година у односу на радно способно становништво (24,3 према 31,4).

Предуслов за повратак радне снаге у неразвијене регионе су побошљање инфраструктуре и повећање могућности запошљавања кроз децентрализацију и развој локалних и регионалних могућности за запошљавање. Ове активности би подразумевале алоцирање више средстава у неразвијене регионе, који би допринели равномерном економском развоју.²²

Такође, потребно је да се усвоји Национални план регионалног развоја до 2020. године и пет стратегија регионалног развоја, као и измене и допуне Закона о регионалном развоју које ће прецизно дефинисати институционални оквир за спровођење националног плана. Свака регионална развојна стратегија мора узети у обзир питања незапослености, сиромаштва и других фактора социјалне искључености.

Ц7. Економски фактори

Ради свеобухватног увида у укупно стање у земљи које утиче на миграције, неопходно је представити економско окружење у којем се миграције одвијају. Стога су макроекономски индикатори који указују на тренутно стање у привреди од велике важности како би се осветлили потискујући или привлачећи фактори за мигранте. У овом делу биће приказано кретање БДП-а у текућој години, стање на тржишту рада, свеукупна конкурентност српске привреде и остали релевантни фактори.

Период интензивне транзиције, од 2001. до 2008. године, био је обележен динамичним растом БДП-а по просечној годишњој стопи од 6 %, након чега је уследио пад услед економске

²¹ Извештај о смањењу сиромаштва и социјалној укључености, 2015.

²² ИОМ истраживање о радним миграцијама и утицају на демографску слику и тржиште рада Србије, 2015

кризе, а до опоравка није дошло, већ га је заменила стагнација. После 2008. године, сваке друге године се бележи раст не виши од 1% до 2%, али исто толико и пад БДП-а.²³

Изузетно, у 2014. години је дошло до пада од око 2%, али вредност је падала сразмерно протоку времена, како би у трећем кварталу смањење било најизраженије, 3,6%.²⁴ Реални пад БДП-а у трећем кварталу 2014. године у односу на исти период претходне године износио је 1,6%.²⁵

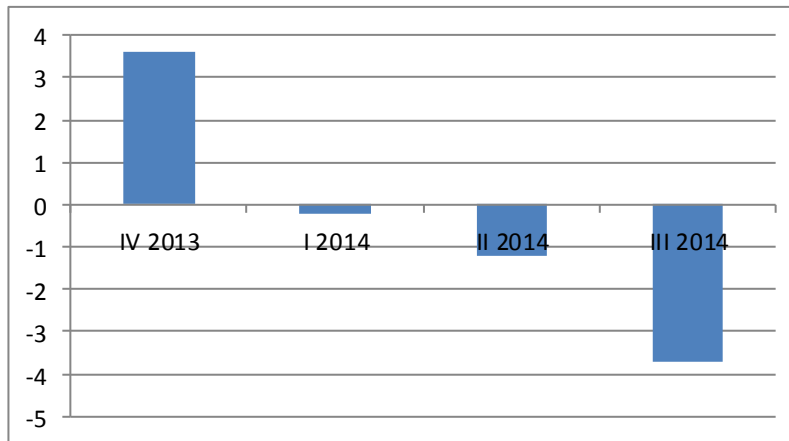
Пад БДП-а од 3,6% у трећем кварталу је последица смањене активности у секторима рударства и енергетике након поплава, али и снажног успоравања извоза због негативних трендова у прерађивачкој индустрији.²⁶

Табела 64: Кретање БДП-а у 2014. години у Републици Србији

	Износ у милионима динара (сталне цене претходне године, реф. год. 2015.)	Стопа раста %	Износ у милионима динара (текуће цене)
I тромесечје	734.446,9	-0,2	884.742,3
II тромесечје	764.335,1	-1,3	961.274,6
III тромесечје	787.198,0	-3,6	986.116,5

Извор: Министарство финансија

Графикон 12 : Пад БДП-а у 2014. години

Извор: Министарство финансија

²³ Министарство финансија, Основни индикатори макроекономских кретања, 2015

²⁴ Подаци РЗС-а

²⁵ За израчунавање БДП-а постоји нова методологија обраде, која укључује и текуће цене, затим и БДП у еврима, реални раст БДП-а у % и БДП по глави становника

²⁶ Текућа економска кретања, Министарство финансија

Структура БДП-а показује да је дошло до пада у свим секторима, с тим што међугодишње стопе раста бележе израженији раст у неким делатностима, док је у другима видна стагнација. И даље се неповољне околности одражавају на неке секторе више него на друге. Тако је најоштрији пад у сектору индустрије (11,9%) и грађевинарства (6,4%). Важно је напоменути да структуре регионалних економија показују велике варијације. Скоро две трећине производне индустрије концентрисане су у два региона, АП Војводини и Београду. АП Војводина такође има доминантни положај у стварању додатне вредности у пољопривреди, док Београдски регион највише доприноси БДП-у у сектору услуга.

Приказ стопе раста цена и трошкова живота говори о повећању потрошачких цена од 2,2% на крају периода.²⁷ Подаци о спољноекономској размени, приказани у милионима евра, приказују дефицит робне размене, пошто увоз робе предњачи над извозом. Инфлација у 2014. години износила је 2,1%, али је важно напоменути да је дошло до успоравања инфлације од последњег квартала 2013. године.

Када се посматрају стране директне инвестиције, већи део се у периоду од 2013. до 2014. године односио на куповину дела домаћих државних и друштвених предузећа и банака у процесу тендерске и аукцијске приватизације. У овом периоду укупан износ страних директних инвестиција био је 15,9 милијарди евра, а највиши ниво забележен је у 2006. години у висини од 3,3 милијарде евра.²⁸

Девизне резерве НБС су смањене за око 8% и износе 10.271 милиона евра. Вредност долара у односу на динар, на крају периода, износи 96,83, а вредност евра у односу на динар за крај периода је 120,55. Упоредни приказ вредности указује на то да је динар ослабио у односу на стране валуте (евро око 5% и долар око 14% у односу на крај 2013. године). Укупни кредити становништву су се повећали у односу на 2013. годину и њихова вредност за 2014. годину је 725.907 милиона динара, а вредност кредита привреди је смањена и износи 1.100.722 милиона динара.²⁹

7.1. Тржиште рада

Према Анкети о радној снази из 2014. године стопа незапослености³⁰ у IV кварталу 2014. године износила је 16,8%. На крају 2014. године било је 741.906 незапослених лица. Највеће смањење броја незапослених бележи се у групама занимања везаним за индустрију (машинство и обрада метала, текстил и кожарство, електротехника, хемија и неметали) и у пољопривреди, док је већи број незапослених регистрован у здравству, фармацији и социјалној заштити. Стопа незапослености у Београдском региону износила је 15,9%, у АП Војводини 18,7%, у Шумадији и Западној Србији 14,8%, а у Јужној и Источној Србији 18,1%. Стопа запослености износила је 40,4%. Од тога је стопа запослености за мушкарце износила 47,6%, а за жене 33,6%. Највећа стопа запослености била је у региону Шумадије и Западне Србије (43,0%), затим у АП Војводини (40,0%) и Београдском региону (39,3%). Најмања стопа запослености је у региону Јужне и Источне Србије (38,7%).

²⁷ Министарство финансија, Основни индикатори макроекономских кретања

²⁸ Други национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији, 2014.

²⁹ Макроекономски и фискални подаци, Министарство финансија

³⁰ Стопа незапослености представља учешће незапослених у укупном броју активних становника (запослени и незапослени)

Табела 65: Стопа незапослености, запослености и неформалне запослености у 2014. години у Републици Србији

	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
Стопа незапослености	20,8	20,3	17,6	16,8
Стопа запослености	38,4	39,5	40,6	40,4
Стопа неформалне запослености	20,5	21,2	23,4	24,2

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Према реалним стопама раста, нето зараде су се смањиле за 0,4 %, и то 0,2 % у јавном сектору и 0,6 % у приватном сектору, а смањила се и вредност просечне пензије (око 0.9 %).³¹ Анализирајући ове податке, треба имати у виду и повећање цена које је већ исказано, као и раст потрошачких цена. Највећи утицај на раст просечне нето зараде у периоду од јануара до новембра 2014. године имао је раст зарада у сектору информисања и комуникација и прерађивачкој индустрији. Просечна нето зарада, изражена у еврима, у 2014. Години, је износила 376,8 евра, док је у истом периоду прошле године износила 383,3 евра.³²

7.2. Конкурентност економије

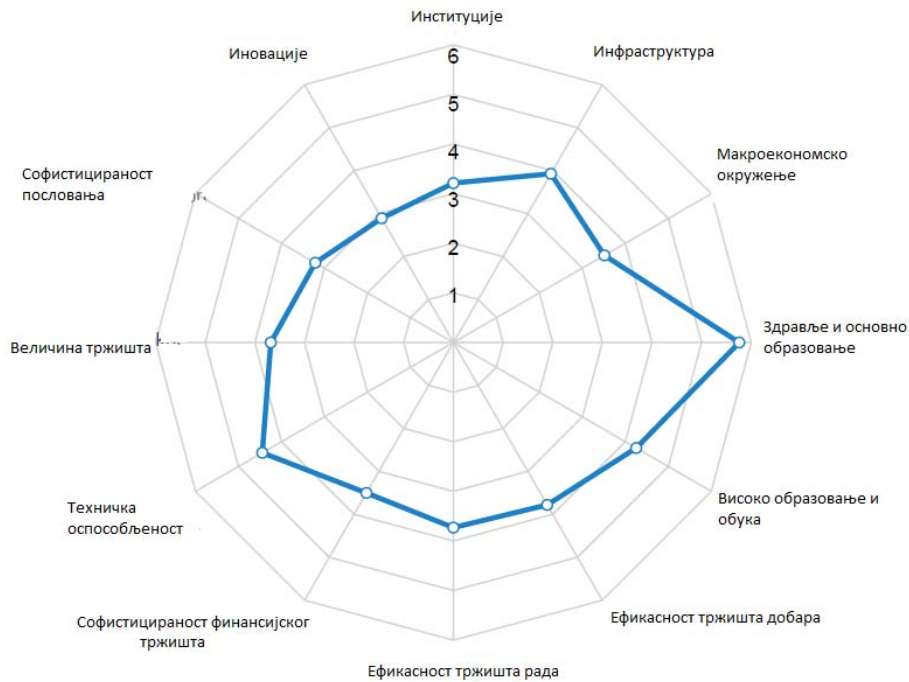
Економија Републике Србије се суочава и са великим проблемом неконкурентности. Према најновијем Глобалном индексу конкурентности Светског економског форума који мери квалитет и конкурентност пословног амбијента у 144 земље света за период од 2014. до 2015. године, Република Србија се на основу вредности индекса компетитивности налази на 94 месту од 144 рангиране земље (док је 2013. године била на 101. месту).³³ Индекс глобалне конкурентности се мери на основу 12 стубова: стуб 1 – институције; стуб 2 – инфраструктура; стуб 3 – макроекономско окружење; стуб 4 – здравље и основно образовање; стуб 5 – високо образовање и обука; стуб 6 – ефикасност тржишта добара; стуб 7 – ефикасност тржишта рада; стуб 8 – развој финансијског тржишта; стуб 9 – технолошка спремност; стуб 10 – величина тржишта; стуб 11 – пословна софистицираност; стуб 12 – иновације.

³¹ Текућа економска кретања, Министарство финансија

³² Министарство финансија, Текућа макроекономска кретања, 2015

³³ Светски економски форум, 2015

Графикон 13: Стубови глобалног индекса конкурентности за Републику Србију за 2014/2015. годину

Извор: Светски економску форум, Извештај глобалне конкурентности

У поређењу са 2013. годином, у 2014. години пад је забележен у ефикасности тржишта рада, док је значајан раст остварен у инфраструктури, макроекономском окружењу, високом образовању и обуци, ефикасности тржишта добара и технолошкој оспособљености.

Табела 66: Вредност индекса глобалне конкурентности по стубовима конкурентности за 2013./2014. годину

	2013.	Промене	2014.
Институције	3,20	↗	3,21
Инфраструктура	3,51	↗	3,93
Макроекономско окружење	3,36	↗	3,51
Здравство и основно образовање	5,75	↗	5,76
Високо образовање и обука	4,05	↗	4,25
Ефикасност тржишта добара	3,64	↗	3,78

Ефикасност тржишта рада	3,90	↘	3,73
Софистицираност финансијског тржишта	3,48	↗	3,50
Технолошка оспособљеност	3,94	↗	4,45
Величина тржишта	3,68	↔	3,68
Софистицираност пословања	3,18	↗	3,21
Иновације	2,85	↗	2,89

Извор: Фондација за развој економске науке, Конкурентска позиција Србије у 2014. години према Извештају Светског економског форума

Ц8. образовање

Показатељи писмености и образованости становништва који представљају значајан хумани капитал који је неопходан за постизање одрживог развоја указују на неповољну слику која није у складу са потребама развоја економије засноване на знању.

На основу Пописа становништва из 2011. године, 2% становника старијих од десет година је неписмено (у тој групи неписмених, жена је пет пута више него мушкараца), 11% становништва старијег од 15 година има непотпуно основно образовање, 20,8% само основно, а 48,9% становништва има средње образовање. Само 16,2% становништва има завршено више или високо образовање (5,6% више а 10,6% високо образовање).³⁴

Највећи изазов у образовном систему представља обухват предшколским васпитањем и образовањем које није обавезно, при чему су деца из руралних средина и деца из маргинализованих група у значајно већој мери искључена. Низак квалитет образовања огледа се у недовољном степену развијености кључних вештина код младих, недовољним степеном инклузивности формалног образовања, великим регионалним разликама у степену образованости, високим процентом одраслог становништва које је завршило само основно образовање и ниским процентом одраслог становништва које је укључено у неки вид образовања и обуке. Међународна тестирања образовних постигнућа указују да је квалитет образовања у Републици Србији нижи у односу на међународни просек, пре свега у образовним постигнућима ученика након завршетка основног образовања.

За планирање образовања и миграционе политике, значајна је и емиграција припадника националних мањина и степен њиховог образовања. Резултати Пописа из 2011. године су показали да се припадници националних мањина исељавају у своје матичне државе па је 2015. године ИОМ спровео истраживање о утицају образовања на језицима националних мањина на спољашње и унутрашње миграције припадника националних мањина. Истраживање показује да све већи број ученика који су припадници националних мањина

³⁴ РЗС, Попис 2011. година

након што заврше основну и средњу школу на свом језику наставе даље школовање ван земље. Веза између етничитета и емиграције јасно је изражена код припадника мађарске националне мањине који чине 95% у уделу миграната који се, привремено или заувек исељавају у Мађарску.

Када се посматра образовна структура емиграната према резултатима пописа, увиђа се да 12% има високу школску спрему, а 38,8% завршену средњу школу. У укупној структури емиграната старости до 14. година има 23,6% Албанаца, 25,7% Бошњака, 25,8% Рома и 18,9% Муслимана. Повезивање етничитета са степеном образовања показује да су Роми (46%), Власи (51,1%) и Румуни (43%) најбројније етничке групе у укупној структури емиграната чији припадници имају завршену само основну школу. Међу емигрантима је и 7% Рома, 2,1% Албанаца, 1,6% Румуна и 1,4% Влаха који немају завршену основну школу. Када се посматра структура Бошњака који су емигрирали, 35% њих има највише завршену основну школу, док је овај проценат код Албанаца 40,2%.³⁵

Ц9. Социјална заштита

Према Закону о социјалној заштити социјална заштита подразумева давање накнада за инвалидност – додатак за негу и помоћ, накнада за децу и породицу – новчана социјална помоћ, накнада из буџета за децу и породицу – породични смештај, накнаде из буџета за становање и живот – центри за социјални рад и смештај у установе, као и пружање једнократне помоћи.

Сваки пети становник Републике Србије припада, или је под ризиком да припада осетљивим друштвеним групама, чинећи укупно 19% од осигураних лица за које се средства за здравствену заштиту издвајају из буџета Републике Србије.³⁶ У периоду од 2010. до 2013. године, број корисника новчане социјалне помоћи у Републици Србији се повећао за преко 50%, док се удео расхода у БДП-у готово дуплирао. Истовремено расходи за социјалну заштиту су смањени за 8%. Међу најважнијим изазовима у сфери новчаних давања јесте повећање обухвата и унапређење давања која су усмерена на сиромашне (новчана социјална помоћ и дечији додатак). Када је реч о броју корисника социјалне заштите, у току 2013. године их је укупно 654.558, од чега је 186.424 деце, 63.813 младих, 307.357 одраслих и 96.964 старих особа.

Највећи изазови у области социјалне заштите, поред неадекватних новчаних давања су и потреба повећања подршке породици, наставак процеса деинституционализације, развој услуга у заједници и јачање капацитета локалних самоуправа. Такође је потребно унапредити квалитет услуга и учинити услуге за дуготрајну негу доступним. На локалном нивоу неопходно је радити на умрежености центара за социјални рад са институцијама које обезбеђују услуге из области здравствене заштите, образовања, запошљавања и организацијама цивилног друштва које заступају поједине угрожене групе, као и службама локалне самоуправе.

³⁵ ИОМ истраживање о утицају образовања на језицима националних мањина на спољашње и унутрашње миграције припадника националних мањина из 2015. године.

³⁶ Други национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији, 2014

Ц10. Закључци

Дознаке из иностранства могу бити значајан покретач развоја земље, имајући у виду да су у протеклој деценији оне износиле у просеку 13,7% БНП-а. Истраживања која су спроведена су указала на два проблема због којих дознаке не доприносе у значајној мери локалном развоју: чињеница да дознаке највећим делом одлазе у текућу потрошњу домаћинстава и доминантно коришћење неформалних канала трансфера. Из тог разлога је неопходно радити на усмеравању дознака у развојне канале и учинити трансфер доступнијим и лакшим, како би емигранти који шаљу дознаке имали подстицај да то раде формалним каналима.

Инвестиције из дијаспоре и даље остају велики неискоришћени потенцијал за развој Републике Србије. Сви пројекти који су рађени са дијаспором указују да постоји велико интересовање припадника дијаспоре за улагање у матичну државу, али за њихов интензивнији ангажман је потребно усвојити сет мера којима би припадницима дијаспоре био пружен економски подстицај за инвестирање. Мере као што су преференцијални кредити, трансфер социјалних права, пензија, пореске олакшице, фискални подстицаји би утицале на пораст транснационалног предузетништва конкретних инвестиционих пројеката.

Најозбиљнији проблем за развој друштва представља растућа емиграција висококвалификованих стручњака. Република Србија је у стратешким документима препознала неопходност улагања у програме циркулације знања и повратка високообразовног кадра и спроведен је низ пројеката који имају за циљ да искористе знања и вештине научника из иностранства за унапређење стања у разним секторским областима. Пројекти су показали да постоји велико интересовање у дијаспори за сарадњу са научним и привредним институцијама у земљи. Стога је потребно континуирано радити на сарадњи и развијању заједничких пројеката, али и обезбедити већа системска улагања како би пројекти били одрживи.

Анализа социоекономских фактора указује да је неравномерни регионални развој кључни разлог за изразите унутрашње миграције из неразвијених ка развијеним регионима, што доводи до стварања руралних депопулационих зона. Један од предуслова за повратак радне снаге у неразвијене регионе је побошљање инфраструктуре и повећање могућности запошљавања, што подразумева алоцирање више средстава у неразвијене регионе. Креирање малих и средњих предузећа и развијање туризма и сектора услуга би допринело економском опоравку неразвијених региона и смањило стопу незапослености младих посебно на југу и југоистоку земље одакле највећи проценат младих емигрира. Наведене мере би требало интегрисати у Национални план регионалног развоја до 2020. године и пет стратегија регионалног развоја.

Демографске трендове у Републици Србији последњих деценија карактерише смањење броја становника, старење становништва и неповољан однос зависних категорија становништва у односу на категорију радног узраста. Стога је неопходно развијати пронаталитетне политике али и креирати адекватне мере у области радне миграције у складу са дугорочним економским развојем и потребама тржишта рада у Републици Србији.

Област образовања је потребно повезати са тржиштем рада кроз развијање образовних политика које се усмеравају на привлачење дефицитарне радне снаге у одређеним регионима земље, али и кроз развијање програма доквалификације и преквалификације. Емиграција

припадника националних мањина који настављају своје школовање у својим матичним државама је такође значајна за планирање квалитетних образовних политика које би одговориле на потребе свих грађана.

У области социјалне заштите постоје бројни изазови: неадекватна новчана давања, наставак процеса деинституционализације, развој услуга у заједници и јачање капацитета локалних самоуправа. На локалном нивоу потребно је радити на умрежености центара за социјални рад са институцијама које обезбеђују услуге из области здравствене заштите, образовања, запошљавања и организацијама цивилног друштва које заступају угрожене групе, као и службама локалне самоуправе.

Прилог 1: Листе табела и графикана

Табеле

Табела 1: Издате визе у 2014. години према држављанству и полу подносиоца захтева за визу, Извор: Министарство спољних послова

Табела 2: Прекогранична покретљивост у Републици Србији у 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 3: Државе чији су држављани најбројнији у имигрантској популацији у Републици Србији у 2013. и 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 4: Најбројнија имигрантска популација у Републици Србији у 2013. и 2014. години, према држављанству и полу, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 5: Лица којима је издато одобрење за привремени боравак први пут, према држављанству у 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 6: Одобрења привременог боравка издата први пут према основи одобрења, 2013. и 2014. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 7: Одобрења привременог боравка на основу рада издата први пут 2013. и 2014. године, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 8: Одобрења привременог боравка на основу спајања породице издата први пут, 2013. и 2014. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 9: Одобрења привременог боравка по основу школовања издата први пут, за 2013. и 2014. године, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 10: Одобрења привременог боравка издата први пут према полу, за 2013. и 2014. годину, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 11: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2014. године, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 12: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2014. године, према основи, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 13: Странци стално настањени у Републици Србији у 2014. години, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 14: Странци стално настањени у Републици Србији према основи настањења у 2013. и 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 15: Страни држављани који су у Републици Србији боравили по основу рада у 2014. години, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 16: Број издатих радних дозвола странцима са привременим боравком у 2014. години, према држављанству, Извор: НСЗ

Табела 17: Број издатих радних дозвола странцима са сталним боравком у 2014. години, према држављанству, Извор: НСЗ

Табела 18: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2014. године, према држављанству, Извор: НСЗ

Табела 19: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2014. године, према старости, Извор: НСЗ

Табела 20: Странци који су се налазили на евиденцији НСЗ 31.12.2014. године, према образовању, Извор: НСЗ

Табела 21: Странци који су се пријавили на евиденцију НСЗ у 2014. години, према држављанству, Извор: НСЗ

Табела 22: Странци са важећим дозволама за привремени боравак на основу школовања, на крају 2014. године, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 23: Новопримљени држављани Републике Србије у 2014. години, према претходном држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 24: Држављани Републике Србије који живе у земљама чланицама ЕУ у 2012. и 2013. години према полу,
Извор: Еуростат <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/data/database>

Табела 25: Држављани Републике Србије који живе у земљама чланицама ЕУ у 2012. и 2013. години према старости,
Извор: Еуростат <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/data/database>

Табела 26: Лица чији је улазак у Републику Србију одбијен, према држављанству и разлогу одбијања у 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 27: Број лица којима је изречена мера отказа боравка у 2013. и 2014. години, према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 28: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према држављанству, 2014. година, Извор: Министарство правде и државне управе

Табела 29: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према старости, 2014. година, Извор: Министарство правде и државне управе

Табела 30: Број држављана других држава и лица без држављанства којима је изречена заштитна мера удаљења странца са територије Републике Србије, према разлогу удаљења, у 2014. години, Извор: Министарство правде и државне управе

Табела 31: Држављани других држава и лица без држављанства којима је изречена мера безбедности протеривања из земље због кривичног дела, према старости, 2014. година, Извор: Министарство правде и државне управе

Табела 32: Жртве трговине људима према држављанству, 2013. и 2014. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 33: Жртве трговине људима према полу и старости, 2013. и 2014. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 34: Жртве трговине људима према врсти експлоатације и полу, 2013. и 2014. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 35: Приказ идентификованих експлоатисаних жртава трговине људима према доминантној врсти експлоатације, узрасту и полу, 2014. година, Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Табела 36: Приказ структуре идентификованих експлоатисаних жртава трговине људима у односу на земљу експлоатације и узраст, 2014. година, Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Табела 37: Број пресуда против лица која су починила трговину људима изречених у 2013. и 2014. години, према врсти пресуде, Извор: Министарство правде и државне управе

Табела 38: Број лица која су осуђена за кривично дело трговине људима, према старости,

2014. година, Извор: Министарство правде и државне управе

Табела 39: Лица која су изразила намеру да траже азил у Републици Србији у 2014. години према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 40: Исказане намере да се тражи азил према месту изражавања намере, 2014. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 41: Број поднетих захтева за азил према држављанству, 2014. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 42: Првостепене одлуке о захтевима за азил према врсти одлуке у 2013. и 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 43: Захтеви за реадмисију према држави, полу и старости повратника у 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 44: Сагласности на захтеве за враћање држављана Републике Србије према Споразумима о реадмисији у 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 45: Повратници који су се вратили у Републику Србију у 2014. години према граничном прелазу, полу и старости, Извор: Министарство унутрашњих послова

Табела 46: Број повратника евидентираних у Канцеларији за реадмисију, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 47: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према држави из које су враћени, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 48: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према старости, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 49: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према радном статусу, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 50: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према образовном статусу, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 51: Избегличка популација у Републици Србији према држави порекла, 2013. и 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 52: Избегличка популација у Републици Србији према старости, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 53: Број избеглица по окрузима у Републици Србији, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 54: Број интерно расељених лица по окрузима у Републици Србији, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Табела 55: Расељена лица која су се вратила у АП Косово и Метохију према општини повратка, полу и старости у 2014. години, Извор: Канцеларија за Косово и Метохију Извор: Канцеларија за Косово и Метохију

Табела 57: Процене броја становника у Републици Србији за период 2001-2014. године, према типу насеља и полу, Извор: РЗС

Табела 58: Упоредни преглед досељеног и одсељеног становништва у Републици Србији према полу, 2014. година, Извор: РЗС

Табела 59: Мигрантско становништво према типу насеља и полу, 2014. година (унутрашње миграције), Извор: РЗС

Табела 60: Мигрантско становништво по полу, 2014. година (унутрашње миграције), Извор: РЗС

Табела 61: Мигрантско становништво према старосним групама у Републици Србији, 2014. година (унутрашње миграције), Извор: РЗС

Табела 62: Укупни месечни приходи домаћинстава у Републици Србији која примају дознаке у швајцарским францима, Извор: ИОМ-ова студија из 2006. године, Примање дознака из Швајцарске

Табела 63: Коришћење дознака из Швајцарске у домаћинствима у Републици Србији, проценат испитаних домаћинстава, Извор: ИОМ-ова студија из 2006. године, Примање

дознака из Швајцарске

Табела 64: Кретање БДП-а у 2014. години у Републици Србији, Извор: Министарство финансија

Табела 65: Стопа незапослености, запослености и неформалне запослености у 2014. години у Републици Србији, Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Табела 66: Вредност индекса глобалне конкурентности по стубовима конкурентности за 2013./2014. годину, Извор: Фондација за развој економске науке, Конкурентска позиција Србије у 2014. години према Извештају Светског економског форума

Графикони

Графикон 1: Имигранти у Републици Србији 2014. године према држављанству, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 2: Одобрења привременог боравка важећа на крају 2014. године, према основу, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 3: Странци стално настањени у Републици Србији, према основу настањења у 2013. и 2014. години, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 4: Кретање у броју жртава трговине људима од 2009. до 2014. године, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 5: Жртве трговине људима 2014. године, према полу, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 6: Број лица која су изразила намеру да траже азил у Републици Србији од 2009. до 2014. године, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 7: Број поднетих захтева за азил од 2009. до 2014. године, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 8: Захтеви за реадмисију према полу повратника, 2014. година, Извор: Министарство унутрашњих послова

Графикон 9: Повратници који су евидентирани у Канцеларији за реадмисију према држави из које су враћени, 2014. година, Извор: Комесаријат за избеглице и миграције

Графикон 10: Начин трансфера дознака из Швајцарске у Републику Србију, Извор: ИОМ-ова студија о Швајцарско-Српском коридору дознака, пријем дознака из Швајцарске

Графикон 11: Врсте неформалног трансфера из Швајцарске у Републику Србију, Извор: ИОМ-ова студија о Швајцарско-Српском коридору дознака, пријем дознака из Швајцарске

Графикон 12 : Пад БДП-а у 2014. години, Извор: Министарство финансија

Графикон 13: Стубови глобалног индекса конкурентности за Републику Србију за 2014/2015. годину, Извор: Светски економску форум, Извештај глобалне конкурентности

Картограми

Картограм 1: Број избеглица по окрузима, 2014. година. Извор: Комесаријат за избеглице и миграције.

Картограм 2: Број интерно расељених лица по окрузима, 2014. година. Извор: Комесаријат за избеглице и миграције.